

gedruckt ter Neusen/ ontrent Bier-bliet by N. Jansenius
Snuypstaert anno 1635.
Met permissie.

Inhoud :

- Jansenius
- Uit de overlijdensakten 1635
- 13 januari 1635 – Gedronken in de brouwerij
- 20 januari 1635 – De gaderaars van de ommestelling
- 7 maart 1635 – Hubrecht Delannoy pacht de stadsaccijnzen
- 12 maart 1635 – Jan Techele heeft een paard gekocht
- 17 maart 1635 – Register van de boeten
- 17 maart 1635 - SAP 250 - Register van de delicten
- 21 maart 1635 – Opdracht lenen aan het klooster van de Birgittijnen
- 31 maart 1635 – Andries Marsilles stelt zich borg voor Joris Queval
- 31 maart 1635 – Jacob de Bergh schenkt zijn bezittingen aan de wezen van Andries Schonaert
- 26 april 1635 – Peryncken en haar goederen
- 28 april 1635 – Jenne Lefebure wordt verbannen
- 1 mei 1635 - Vermaak met de weerden en weerdinnen
- 5 mei 1635 – Jacques Bierman koopt de oliemolen bij Spanjaardsdal
- 7 mei 1635 – De brouwerij van Van Damme in het Rekhof
- 8 – 9 mei 1635 - De internationale politiek
- 11 mei 1635 - Jan Van Bleus pacht de Ieperstraatmolen
- 25 mei 1635 – De windmolen van Andries Masselis
- 7 juni 1635 – Jacques Revu wordt verbannen
- 19 juni 1635 – Anderhalve ommestelling
- 19 juni 1635 - Marie Deyhaneel wordt verbannen

- 30 juni 1635 – Pieter Diedeman en de Penitenten
- 8 juli 1635 - O.L.Vrouw van Sint Jan en toverij
- 28 juli 1635 - De Groote Eecke
- 28 juli 1635 - Verovering van de Schenkenschans door de Spanjarden – Uit de Chronyke van Vlaenderen door Nicolaus Despars
- 't Guesen ghejanck. – Claude de Clerck
- 9 augustus 1635 – Penitenten – De fondatie van de donderdagmis
- 18 augustus 1635 – Jacques Schevele neemt een lening op bij de Onze Lieve Vrouwekerk
- 21 augustus 1635 – Lening aan de markies de Limbouch
- 19 september -1635- Register van de delicten
- 19 september 1635—Laurence Facon gebonden aan de pellorin
- 20 september 1635 – Jacobken Rogier veroordeelt
- 23 september 1635 – Martin Cappeau dient vergiffenisse te bidden
- 25 september 1635 – Jan de Schepper verbannen uit Poperinghe
- 1 Oktober 1635 – De Schaak in de Ieperstraat herbouwd
- 2 oktober 1635- Mathys Bert heeft schulden bij Jaspaer Reant
- 3 oktober 1635 – Pest in Duinkerke & de mesthopen
- 14 oktober 1635 - Een straatje en de pacht van accijnzen
- 27 oktober 1635 – Vrijdom van personele logement
- 18 - 21 oktober 1635 - Vernieuwing van de wet
- 24 oktober 1635 - Verpachting van de accijnzen
- 28 oktober 1635 – Jan van Bleus heeft gedronken in Vlissinghe
- 1 november 1635 - Pacht van accijnzen - vermaakt met de weerden
- 6 november 1635 – Een lening van de religieuzen van het gasthuis
- 10 november 1635 – Een zak hop gesequestreerd
- 12 november 1635 - De schulden van Jan de Segher
- 10 december 1635 – Lening aan de stad en een ommestelling
- 15 december 1635 - Christyncken de verlaeten huusvrauwe van Lieven van Basselaere
- 15 december 1635 – De Gervelgatmolen als verzekering
- 28 december 1635 - Jan de Berch tegen Ghilein Useel
-
- Het pestjaar 1635
- Stadsrekening 1635 – Vaart

*Deze twee tekeningen komen uit dbnl -
https://www.dbnl.org/tekst/sabb002brab01_01/sabb002brab01_01_0016.php*

Bisschop van Ieper – 1635 – 1638: *Cornelis Jansen*

Wikipedia

Roomskatholieke priester en theoloog. Hij ligt begraven in de Sint-Maartenskerk in Ieper.

Hij studeerde theologie aan de universiteiten van Leuven, Parijs en Bayonne. In 1630 werd hij hoogleraar in de exegese aan de universiteit van Leuven en in 1635 werd hij door de Spaanse koning benoemd tot bisschop van Ieper. Hij stierf reeds drie jaar later aan de pest. Hij is de grondlegger van het naar hem genoemde Jansenisme.

In zijn werk *Augustinus, sive doctrina Sti. Augustini de humanae naturae sanitate, aegritudine, medicina etc.* concludeerde hij dat Augustinus meende dat de menselijke natuur slecht was en plaatste de vrije wil

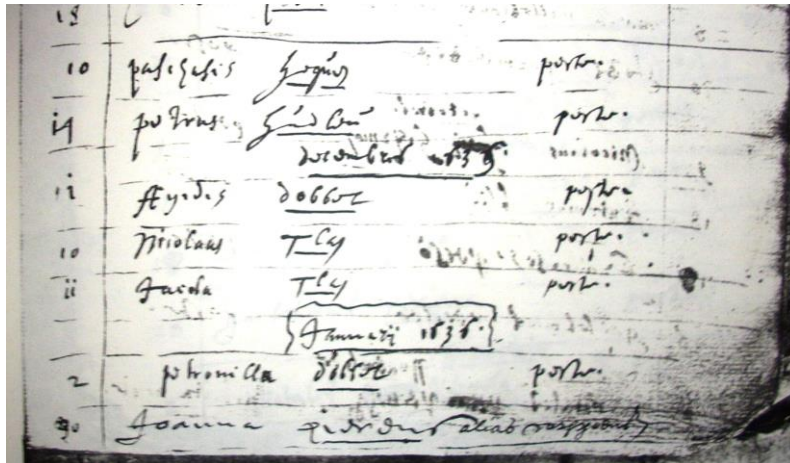
van de mens in het kader van de predestinatieleer. Het gaat er om dat de gelovige het krijgen van zijn zielenheil niet zelf kan afdwingen door bijvoorbeeld het stellen van goede daden. Of de gelovige zielenheil krijgt, ligt volgens de jansenisten volledig in de handen van God. Deze opvatting stond lijnrecht tegenover de opvatting die op het Concilie van Trente werd verkondigd.

Door inzet van de jezuiten werd het boek al in 1642 veroordeeld. Desondanks bleven enige bisschoppen de stellingen in het boek verdedigen. Het Franse klooster Port-Royal-des-Champs werd zelfs enige tijd een belangrijk theologisch centrum van de jansenisten. In 1653 werden enkele jansenistische leerstellingen opnieuw veroordeeld als calvinistisch, deze keer door paus Innocentius X. De veroordeling betrof geen aanwijsbare teksten, maar een vijftal stellingen opgesteld door de jezuiten waarvan zij beweerden dat deze in "De Augustinus" te vinden waren, zonder dat zij aangaven waar. De jonge jansenist Antoine Arnauld beweerde dan ook dat de stellingen, zoals de paus deze veroordeeld had, nooit zo waren geschreven. De strijd ging zo ver dat alle Franse geestelijken verplicht een afstandsverklaring van "De Augustinus" moesten ondertekenen. De jansenisten wilden wel tekenen, mits een clause dat de stellingen te veroordelen waren, maar dat deze niet in "De Augustinus" van Jansenius gevonden konden worden. Om dit te ontcrachten verklaarde paus Alexander VII dat de stellingen precies zo veroordeeld werden zoals Jansenius deze bedoeld had. Na de dood van paus Alexander VII kwam er onder zijn opvolger paus Clemens IX een compromis tot stand dat de clause toestond, waardoor de afstandsverklaring feitelijk een farce werd. Dit was echter slechts uitstel van executie voor de kloosters van Port-Royal ten zuiden van Parijs. Op grond van deze gebeurtenis, verwijzen oudkatholieke kringen op de onrechtmatigheid van de veroordeling van Jansenius' leer.

De uitgave van het boek "Augustinus", welke werd goedgekeurd door de censor Hendrik van Caelen, kanunnik voor Mechelen, heeft bijgedragen aan het ontstaan van een spirituele en kerkrechtelijke stroming binnen het katholicisme die door sommigen binnen de Rooms-Katholieke kerk betiteld werd als jansenisme. Door veel halve informatie en foutieve interpretaties en raadgevingen werd verondersteld dat Jansenius een ketterse leer aanpreef en dat de jansenisten ketteren zouden zijn. Een prominent pleitbezorger van het jansenisme was de wis- en natuurkundige en filosoof Blaise Pascal.

De strijd om de veroordeling van de jansenistische leerstellingen werd tot in de 18de eeuw gedragen, omdat vooral delen van het Franse episcopaat vatbaar bleken voor het jansenisme. Kerkpolitieke redenen speelden daarbij een rol.

Uit de overlijdensakten 1635 – De pest -

13 januari 1635 – Gedronken in de brouwerij - SAP 251 - Boeten - Folio 136 verso -

Den xijij January 1635

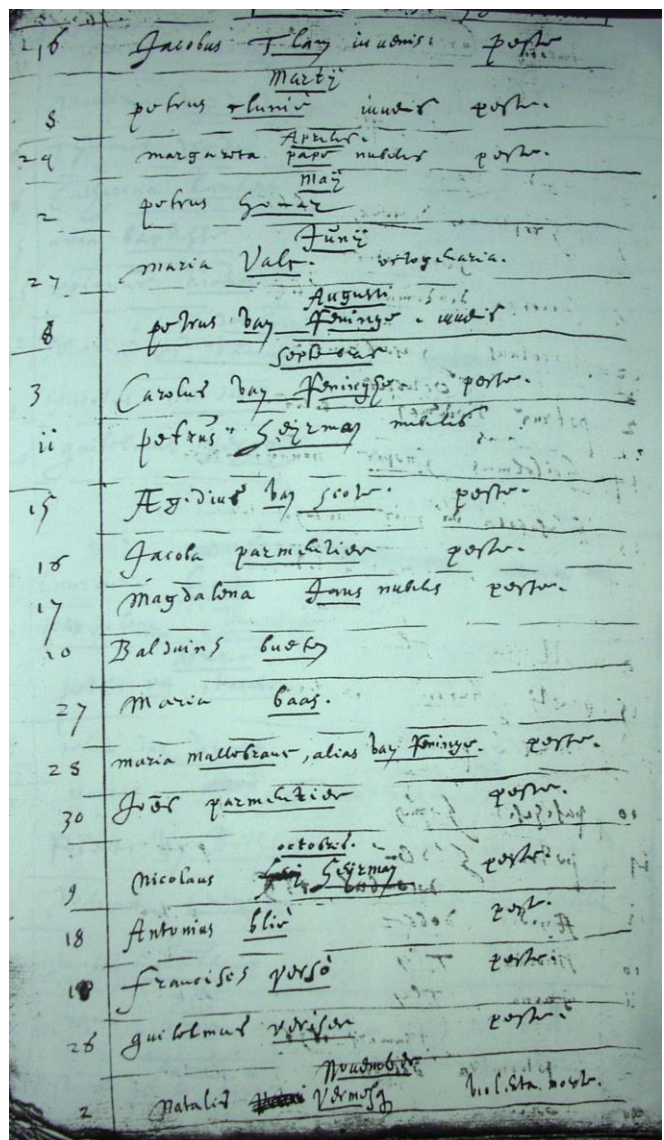
Jacob vande Fontaine - verweerder contra den bailliu - causa officij - heescher
 Jacob Kiecken verweerder contra den zelve bailliu heescher

Andries de Neire de jonghe - verweerder jehens den bailly - causa officij - heescher van de boete van xij pond parisis ter cause den verweerder opden xxxjste July 1634 ghedroncken heeft tzyen costen ten brauwerije van Jacob Bollaert - contrarie het statuut met costen de verweerder ontkent

Jacob van Damme filius Jans verweerder contra den voornoemde heescher omme de boete van xij pond parisis ter causen als de voorgaende zaecke - met costen

20 januari 1635 – De gaderaars van de ommestelling – Resoluties – SAP 469

Actum ter vergaedynghe van myn heere den proost, bailliu, wet, raeden ende notable opden 20ste januari 1635

Is goedt ghevonden, gheraemt ende gheresolveert te maecken statuute,
van nu voort van gheen remisen byde gaederaers vande ommestellynghe overghegheven, te
laeten passeren
ende dat men soude behaelen opde proprietarissen t'gonne de pachters door haerlieden
aermoede niet gheven en connen,
ofte wel opde gaederaers selve
indien zy de voorseide pachters den tydt van drye maenden naer taxeren vande voorseide
ommestellynghe onghespraemt laeten.

Item opde requeste van meester **Frans van Doorne, licentiaet in de medicine** is gheraemt
ende gheresolveert byde voornoemde heeren, proost, wet, ende raeden, hem toe te legghen by
vorme van courtoise over de debvoiren by hem volgende syne requeste ende d'attestatie
daeronder staende ghedaen, ende daerinne te continueren de somme van vier ponden grooten
vlaemsch ende dat voor den tydt van ix jaren beginnende den 1ste van jeghenwoordighe
maendt januari 1635.

Voorts is gheraemt ende goedt ghevonden byde mondelynghe propositie ghedaen by d'heer
Pieter van Peereboome tenderende ten quydshel ende exemptie vande laetste dobbel
ommestellynghe,
Hem te zegghen dat hy zyne patiente - *geduld* - zoude hebben duer de voornoemde dobbel
ommestellynghe -
Betaelen daert behoort, ghemerckt de selve gheconsenteert is omme te betaelen de ghemeene
lasten vande stede ende anders niet
Actum eodem

Het Gouden Hoofd

Gheordonneert ter zelven daeghe byden heere, wet ende raeden, ande **wedewe Jaecques
Vassene**, weerdinne inde herberghe voorgheteekent med **het gouden hoofd** ende an Jacques
Melis, brauwer het afscheet ofte palissard, ligghende hemlieden ...

5 maart 1635 - SAP 398 - Folio 48 - Hofstede in de Lyssenthoek

7 maart 1635 – Hubrecht Delannoy pacht de stadsaccijnzen – Papestraat – Herberg De Hoorn - Renten - SAP 398 – 5
--

Compareerde in persoone **Hubrecht de Lannoy**

Te kennen ghevende hoe dat hij angheslegghen heeft jehens burghmeesters ende schepenen
deser stede den **pacht van de wijnen assysen** deser zelfve stede voor een jaer expirerende
den laetsten octobre xvic vijf en dertich voor de somme van (*niet ingevuld*)
Ende oock dat hij Lannoy vermaeckt heeft van **de stede assyse op de bieren** tsynder herbergh
van de Hoorne,
ghesleten ghedeurende thalf jaer dat expireren zal, de laetsten april eerstcommende,
voor de somme van een hondert iiij xx vi pond parisis,
waervooren den voorseyde comparant ghehouden es te stellen souffisante boorghe ende zeker
ende omme ten dien te voldoen, heeft hij Lannoy t'al wettelick verbonden ende verobligiert, 't
zoo hy doet by desen,
drye zynder huusen staende op de erfve van de kynderen Gheleyn van Elstlande, ende Clays
de Vos, inde **Papestraete** deser stede, metten rechte van cheynse hem daeranne
competerende, aboutterende van noorden de voorseyde Papestraete, van oosten thuis ende
erfve Jacques Proventier, van zuuden de Hondsracht ende van westen thuis ende erfve

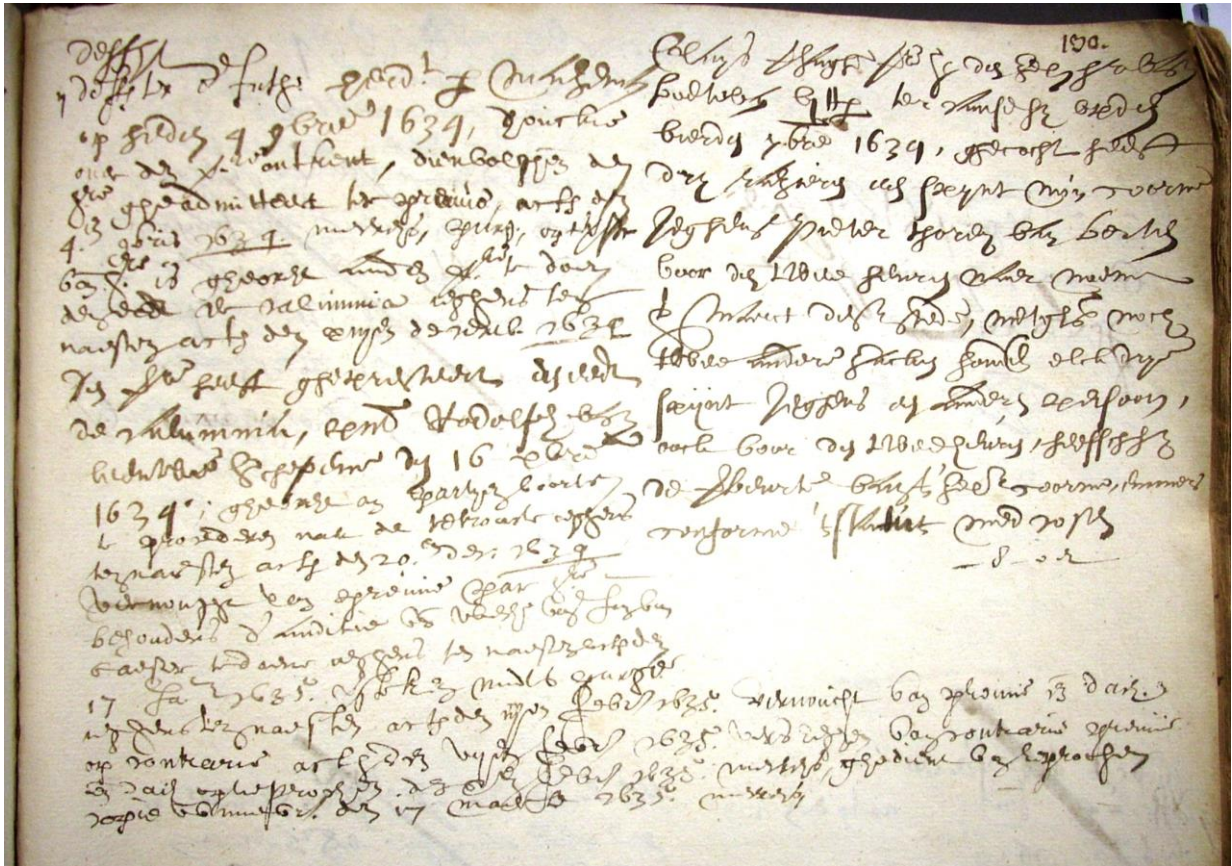
Christiaen van Ameele om in faulte van betaelinghe de zelve schuldt daerop te verhaelen ende recouvreren naer costuyme,
den zelve Lannoy heeft noch ghetransporteert ende ghecedeert, 't zoo hij doet by desen – in handen van meester Joos Cheys inde qualieteyt als tresorier, xxx pond groten vlaems ten laste van de weeze van Jacques Vasseur,
ende dat over t'vermaecken vande stede assysen opde wijnen, t'haeren huise ghesleeten, ghedeurende den voorseyde tijt,
jegens de somme van hondert gulden ten laste van Baptist Vankynderen ghelyck ende ghelicke cause als vooren
Item ten laste van Clays Heyerman over ghelicke vermaeck, xiiij pond grooten vlaems verbyndende hij Lannoy in cas van insolventie, niet min hiervooren verobligiert in solidum in sijn persoon ende goedynghe present ende toecommende
Actum present d'heeren Maillaert vande Goesteene, Frans Pierins ende Rodolph vande Leeuwe, schepenen desen vijste maerte 1635

12 maart 1635 – Jan Techele heeft een paard gekocht - SAP 398 - Folio 50

Doen te weten dat voor ons commen ende ghecompareert is in persoone **Jan Techele** - de welke opghedreghen - ghecedeert ende ghetransporteert heeft -
zoo hy doet by desen –
in handen ende ten proffytte van **Frans Wicke** present ende accepterende –
een obligatie van xiiij pond groten vlaemsch inde daten 30ste maerte 1634 - sprekende ten laste van Pieter Noeufville van coope ende leverynghe van een peerdt -
maekende etc. -
Actum present Vande Leeuwe vervanghende >Keerne - schepene den xij maerte 1635

17 maart 1635 – Register van de boeten – sap 251

Clays Verhaghe verweerder jehens den zelve (*baljuw*) heescher van de boete van vj pond paris ter cause hy opden vierden bre 1634 ghecocht heeft dry razieren een spynt min coorne jehens **Pieter Thorez van Berten**, voor den twee heuren naer noene opde maerct deser stede, metghaders noch twee andere zacken hemlieden elck dry spynt, jehens een anderen persoon, oock voor de twee heuren – heeschende de verbeurte van t'zelve coorne emmers conforme t'statut – med kosten

Deszelfs dese ter intimatie hedent L. Mahieu - op heden 4 9bre 1634 – dienvolghende de heescher gheadmitteert ter preue, actum den 4de 9bris 1634 - - is ghordoneert anden verweerder te doen de eedt ter calumia jehens ten naesten – actum den xiiijde december 1634

Den verweerder heeft ghepresteert den eedt de calumnia, present **Rudolph van Leeuwe**, schepene den 16 xbre 1634

Gheordineert an partijen voorts te procederen naer de retroacte jehens ten naesten - actum den 20ste december 1634

Vernought van preue par heescher behoudens d’auditie enz... - *Zonder uitslag.*

17 maart 1635 - SAP 250 - Register van de delicten -

Opden xvij maerte 1635

Clays Heyerman, Jan Roens - Jan ende Mahieu van Renynghe filius Caerles - verweerdters jehens de wedewe ende aldynghen van Jan de Berch - den bailliu medeghevoucht - heeschers in materie van injurie

Opden xxij maerte 1635 - Register van de delicten

Clays Babelaere verweerder contra Ghylein Malbrancque heescher in materie van injurien

22 maart 1635 – Opdracht lenen aan het klooster van de Birgittijnen – St. Six - Renten

Compareerde in persone voor burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe, **Jacques Baert filius Jacques**, religius novice in het clooster van St. Brigitta, gheseyt St. Six, neffens Poperynghe, oudsten ende appratenschen hoir feodael van d'heer **Jacques Baert**, zijn vader, de welcke presentelick in bywesen van den eerweerder pater prior van tzelve ordre, vrijwillichlyck ende onbedwonghen van iemandt, - alvooren by burchmeesters ende schepenen voornoemt - t' zijn selfs ghestelt ende gheëmancipeert zijnde - gheconsenteert heeft, zoo hij doet by desen, vanden voornoemde d'heer **Jacques Baert**, vader van hem comparant te vercoopen al ideren ofte belasten in sulcken persoon ofte persoonen alst de voorseyde heer Jacques Baert synen vader, in toecommende tyde goet dyncken zal, **twee ghestruyckte patrimoniale leengoeden**, ligghende onder t' West Swynlandt inde prochie van St. Bertins tot Poperynghe voornoemt, ghehouden van **het hoff te Leghere in Vlamerynghe**, danoff het **één leen** groot is twee ghemeten en half ofte daerontrent bosch, aboutterende van westen jehghens t'naervolghende leen, van noorden d'heer Frans Folcque, van d'oosten de voornoemde Baert, ende van zuuden Jacques Wyts ende andere, ende het **tweede leen** groot tvier ghemeten preter xx roeden in twee sticken danoff het eene oock bosch wesende, groot is twee ghemeten preter xx roeden, streckt zuuden ende noorden het voortseyde, de zelve Folcque, t'oosten t'voorgenoemde leen, zuud ende west t'elst dheer Jacques Wyts ende het ander stick, groot twee ghemeten ofte daerontrent zaylant, aboutterende van westen de Provenstraete, van oosten de voornoemde Wyts, tzuutzyde de ministers van Hondtschote,

Consenterende hij comparant oock in sijnen zaecken van de zelve twee leenen anderssins te disponeren tzy by testament ende vytterste wille ofte by donatie inter vivos ten behoufve ende proffytte van de gonne die hem goet dyncken zal, Met belofte, verband ende renunciatie als naer rechte Alhier present d'heer Jacques Schevele, burchmeester van de weth, Frans Pierens, Jacques Folcque schepenen Desen xxijde maerte 1635

31 maart 1635 – Andries Marsilles stelt zich borg voor Joris Queval - SAP 398 - Folio 54

Compareerde voor schepenen der stede van Poperynghe - **d'heer Andries Marsilles** - ten voorleden jaere voorschepen deser stede - de welcke verclaersde hem te constitueeren borghe ende zeker over **Jooris Queval** omme by hem te ghenieten van t'effect vande provisie van de staet van proceduren ende slackynghe van arreste -

hem verleent by apostille op ondercorrectie den xijde deser maendt maerte 1635 -
onderteeckent Masseau - by hooghe ende moghende heeren - myne heeren vande edele raede
in Vlanderen - relatyf opde requeste byden voornoemde Queval inde zelve raedt
ghepresenteert den xden maerte -
te vooren tot laste van Jacques Hossaert ende burghmeestes - schepenen ende cuerheers der
stede ende casselrie van Broughborch alhier ghesien -
certiffieren wy onderschreven schepenen den voorseide Marsilles voor de zelve borchtocht te
wesen solvent ende souffisant
Actum den xxxj maerte 1635

31 maart 1635 – Jacob de Bergh schenkt zijn bezittingen aan de wezen van Andries Schoonaert
- SAP 398 - Folio 52

Burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe –
doen te weten dat hedent date deser voor ons commen ende ghecompareert is in persooene
Jacob de Bergh filius Jans –
gaende ende staendee - ghesont van lichaeme - met goeden verstande ende memorie -
den welcken vrywilighlick ende onbedwonghen - ghegheven ende opghedreghen heeft –
zoo hy gheeft ende opdraecht by desen - aen ende ten proffytte van **de twee weezkynderen
van Andries Schoonaert** –
te weten Francynken ene Christynken - gheprocreert by Maeyken de dochter vande zelve Jan
- ende zuster vande voornoemde comparant ende ter acceptatie van Jan de Bergh - oom vande
voornoemde weezen - ten desen persent ende accepterende –
alzulcke goederen - zo erfve als catheyl - als tzelve Mayken zoude moghe toecommen ende
succederen byden overlyden van haeren voornoemde broeder neffens d'andere hoirs ende
aeldynghen vande donateur –
daerinne tvoorseide Mayken gheadsisteert med Jan Maezeman in desen haeren bystaenden
man - gheconsenteert heeft med conditie ende anders niet - dat hy sal moghen heffen
tusufuuct ende incommen vanden voornoemde goede haer leven lanck ghedeurende -
zonder tzelve nochtans te moghen belasten - vercrancken ofte alieneren discretelick noch
indirectelcick in wat maniere dat het sy -
dan hout haer te vreden med den verbande zoo hier vooren gheseyt is -
belovende hy comparant medghaders t'voornoemde Mayken zyne zuster - te houden goedt
vast ende van weerden - onwederouprelick nu ende tallen daeghen - t'gonne hiervooren
gheschreven is - med renunciatie van alle exceptien - privilegien - costuymen ende beneficien

ten desen contrarien – namentlick den rechte dicterende dat gheneraele renunchiatie niet en opereert tensy speciale precedere -
zoo dat alle de verij van tvoornoemde Mayken ten sterfhuze vande voorschreven Jacob de Bergh - donateur haerlieden oom sullen commen deelen ter exclusie vande zelve hunne moedere in de sterfhuus neffens d'andere aeldynghen vande overleden -
aldus ghedaen ende ghepasseert den 31 in maerte 1635 -
present heer meester Jan vanden Fosse - burghmeester - Guislein Diedeman - Frans Pierins - Nicolays Beke ende Rodolph van Leeuwe – schepenen

26 april 1635 – Peryncken en haar goederen - SAP 398 - Folio 54 verso - 55

Compareerde in persoon **Pryncken - de wedewe van Caerle van Damme** - gheadissteer met **Lauwereins van Linde** - in desen haeren bystaennden man – de welcke kende wel ende deuchdelick schuldigh te zyne an **Jacob de Lansheere** - de somme van derthien hondert t'eneghentich ponden 8 schelle van verhaelden biere - t'samen gherekent met de overleden haeen man - present Maximilian Lollieul ende Clays Minciel opden 20st sporkel 1635 - ende omme den voornoemde Lansheer danof wel ende ghetrauwelick te bewaeren ende verzekeren - zoo heeft de voornoemde comparante daerinne verbonden ende veroblgiert – zoo zy doet by desen - alle haere goedynghen - present ende toecommende - specialelick alle de naervvolghende parthien als heden t'haeren huuse bevonden - alvooren een schaprae - twee laen - een tafelken - een schabellebanxken - een schabelle- een plumen bedde met een plumen hooftpul - met twee plumen oorcussens - met twee spanschen decsels , een groene ende een wit - twee schoone groene gordynen met een groene rabat - een groote ende cleene eeren ketel - een eeren panne - een eeren vischpaen - een yzeren pot - twee tinnen plateelen - een tinnen focier - twee tinnen brandewynpottgens ende zeven halfve pottgens - een tinnen pispot - een spaespottgen - een voetbanckxken - twee roosters - een hanghel - een tanghe - een schippe - een capmes - een stalyzer - een hanghyzer - een kesseback - een blecken lanteirne - drie tinnen lepels - vier stenen kannen - een wascupe - een galleyst plateel - een yzeren brander - een zetel - drie stoels - twee biervattgens - een derde ende een half derde - een tinnen zoutvat - een ronde doze - ende reserverende de voornoemde comparante thaeren porffytte t'ghebruyck van de voornoemde goederen haer leven lanck ghedeurende - zonder de zelve te moghen vercoopen - belasten ofte alieneren - directelick ofte indirectelick - ende naer haer doot byden voorschreven Lantsheere handt daeranne te slaene omme zyne ghepretendeerde schuldt daeroppe te verhaelen naer costuyme ghelycke gheuseert Actum present d'heers Franchoys Pierins ende Jan Baert - schepenen den 26ste april 1635

28 april 1635 – Jenne Lefebure wordt verbannen - Register van de delicten

Jenne Lefebure ghevanghene verweerde conra den bailliu causa officij heescher

Ghedient van heesch par escript den 28 april 1635
waerop de verweereghe gheexamineert zynde is ghecondemneert gheweest te compaeren in open ghebannen vierschaere
ende vallen op haere knyen Godt ende justitie verghevenisse te bidden ende ghebannen utter stede ende jurisdictie midsgader d'inclavementenvan diere den tydt van ses jaeren med verbodt van weder inne te keeren op peyne
van dobbele ban ende is toedien ghecondemneert inde costen ende mysen van justicie den xxvden meye 1635

1 mei 1635 - Vermaak met de weerden en weerdinnen - SAP136 - Folio 6 verso - Subalterne wetten

Vermaeck ende accord van weerden ende weerdinnen ende alle andere hun gheneerende met bier te tappen binnen deser stede ende jurisdictie med het college gedaen in daeten hiernaer breeder verclaerst nopene de rechten competerende desen stede opde bieren - groot ende cleene - vande saisoene innegegaen prima may ende ghe-expireert den laesteen octobris in het selve jaer 1635 ende dat opde conditie hiervooren verhaelt boven dat de selve

weerden - weerdinnen - tappers ende tappeghen ghehouden werden alle twee maenden te betaelen de quote van hemlieden schuldt naer advenant van tvermaeck -
alvooren opden 21ste meue 1635

Andries van Damme weert in Sint Crispin te Spaignaerdsdaele is gheacordeert met de heeren vande wetten ter cause van den tydt midsgaders de conditien boven thien schellen wynggelt ende een schele parisis voor de cnappe scaemers om de somme van lxxij pond parisis commende in pond grooten - 6 - 0 - 0

Guislein van Damme weert in t'Doorneken heeft vermaeckt ter cause - tydt ende conditien hiervooren gheroert voor d somem van jc xiiij pond parisis - 9 - 10 - 0 grooten

Guillaume van Damme - weert in den Grooten Eecke heeft ten zelve daeghe vermaeckt med wetten alsovooren voro de somme van lx pond parisis - 5 - 0 - 0

Jaspar Pyck weert in de Greunne – *de Groigne* - heift vermaeckt voor - 5 - 10 - 0

Folio 7

Pieter Rooms weert inde heerberghe voorgheteckent med den Inghel neffens de Potterstraete heeft vermaeckt ende is med t'college gheacordeert ter cause ende voor den tydt midsgaders opde conditien hiervooren vermelt voor de somme van iiijxxxvj pond parisis - 8 - 0 - 0

De kynderen Guislein Verclyte tot Spaignaersdaele hebben vermaeckt ten selven daeghe med wetten ter cause alsovooren voor de somme van iiijxx xvj pond parisis - 8 - 0 - 0 pond grooten

Frans de Quidt weert inde heerberghe voorgheteckent med Dunckercke is ghacordeert med t'college ter cause als vooren voro de somme van iiijxx pond parisis - 6 - 13 - 9 pond grooten

Peter Masseau weert inde heerberghe voorgheteckent med de drye conynghnen is gheacordeert ter cause voor den tydt -midsch de conditien boven verclaerst mids betaelende de somme van lx pond parisis ende wynggelt 4 pond parisis - 5 - 0 - 0 grooten

Videa Jan Bourry tot Spaignaerdsdaele is gheacordeert med t'college vande weth ter casue ut supra - midts betaelende ten profyfte vande stede - de somme van lx pond parisis - actum eodem - 5 - 0 - 0 grooten

Jacob van Cayseele herberghier ten Witten Kuuseken heeft vermaeckt voor ghelycke termyn - 5 - 0 - 0 grooten

Charles Leurin hem sterck maekende over Pieter Baillui weert vande Treurniet - heeft vermaeckt med t'college van de weth over trecht der stede competerende opde bieren voor de tyt van zes maenden innegaende 1ste may ende expirerende ultima octobris 1635 - midts betaelende ten profyfte vande stede vyf ponden grooten boven ellefve schellinghen ter tafele - actum den 25ste meye 1635 - 85 - 0 - 0

Frans Wydoot weert in 't Vogelnest heeft ghemaect van stederecht opde bieren voor den tydt van een half jaer innegaende jste may 1635 ende eyndighende laetsten octobris daernaer midts betaelende de somme van drie ponden grooten - actum den xvij ougst 1635 - 3 - 0 - 0

Jan Baptist vande Kynderen ten ghelycke cause - 15 - 0 - 0

Videa Frans Kytte als vooren - 3 - 0 - 0

Pascchier Henten ter cause als vooren 6 - 10 - 0

d'Huusvrauwe van StBel Marichal heeft veracordeert med wetten van trecht de stede competerende upde bieren voor vier ponden parisis van elcke tonne bieren die ghesleten zal worden t'haeren huuse gheduerende de brudloffeste van Maillaert de cnappe van ... de raedt dat zy ghehouden is te verclaeren t'eynde vande feeste op eedt de slete van diere - actum den 28ste july 1635

Pieter de Haene heeft verameckt als vooren van stederecht opde bieren die ghesleten sullen worden ter brudloffeeser van Robert Waels trauwende met Joossyne Spetebroot - actum 24 july 1635

Clais Moreel is veraccordeert als vooren van stederecht opde bieren die ghesleeten sullen worden ter brudloffeste van Jaecqemyne de dochter trauwende med Mahieu de Waghemaecker - actum 23ste mey 1635

Let op de roos

5 mei 1635 – Jacques Bierman koopt de oliemolen bij Spanjaardsdal – Renten

Compareerde **Pieter Bierman**, constitueert hem borghe ende principael over **Jacques Bierman** zijn broeder,
woonende tot Steenvoorde
van de coop by decreete ghedaen van zeker oliemolen gheleghen by **Spanjaertsdaele**
toebehoorende **Clays Declopper**
't zelve overslagh als hedent in vierschaere ghedaen
voor de somme van d'acte van decreete begheven
Actum presentie van Ghislein Diedeman ende Pieter Keerne, schepenen
Dezen vyfden meye 1635

7 mei 1635 – De brouwerij van Van Damme in het Rekhof - SAP 398 - Folio 56

D'heer Jacque Schevele burghmeester - Maillaert vande Goesteene d'oude - Ghileyn Diedeman - Nicolays Beke ende Chaerles Leurin schepeen der stede van Poperynghe –

doen te weten dat voor ons ghecompareeft is in persooene **Augustyn van Damme ende Janneken Spetebroodt** zyne huusvrauwe –
 kennen wel ende deuchdelick vercocht te hebben an **Willem de Snepere d'oude** -
 een erfvelicke losrente van sessentwintigh ponden parisis sjaers voor de somme van vier en dertigh ponden derthien schellynghe grooten -
 byde vercoopers thunnen contentemente ontfaen - innegaende baefmesse 1634 - ende vallende ten ghelycke daeghe in tjaer daernaer ende zoo voorts van jaere te jaere - eeuwelcick ende erfvelick ghedeurende totter efectuele lossynghe van diere - die zal moghen gheschieden tallen tyden alst de voornoemde vercoopers believen zal midts oplegghende capitael ende crois naer rate van tyde -
 t'eenen payemente in goeden ende ghepermiteerden ghelde –
 verbyndende tot verzeckerheyt van diere een **zyne brauwerie med het brauw allaem ende erfve ghestaen ende ghelegghen op t'Reckhof** commende vn achteren opde schipvaert van noorden G. Buuck van zuuden ... *niet ingevuld* ... omme by ghebreke van betaelynghe het capitael med de jaerlycksche croisen daeranne te verhaelen volghende de costuyme deser stede in ghelycke gheuseert
 Actum den vij de meye 1635

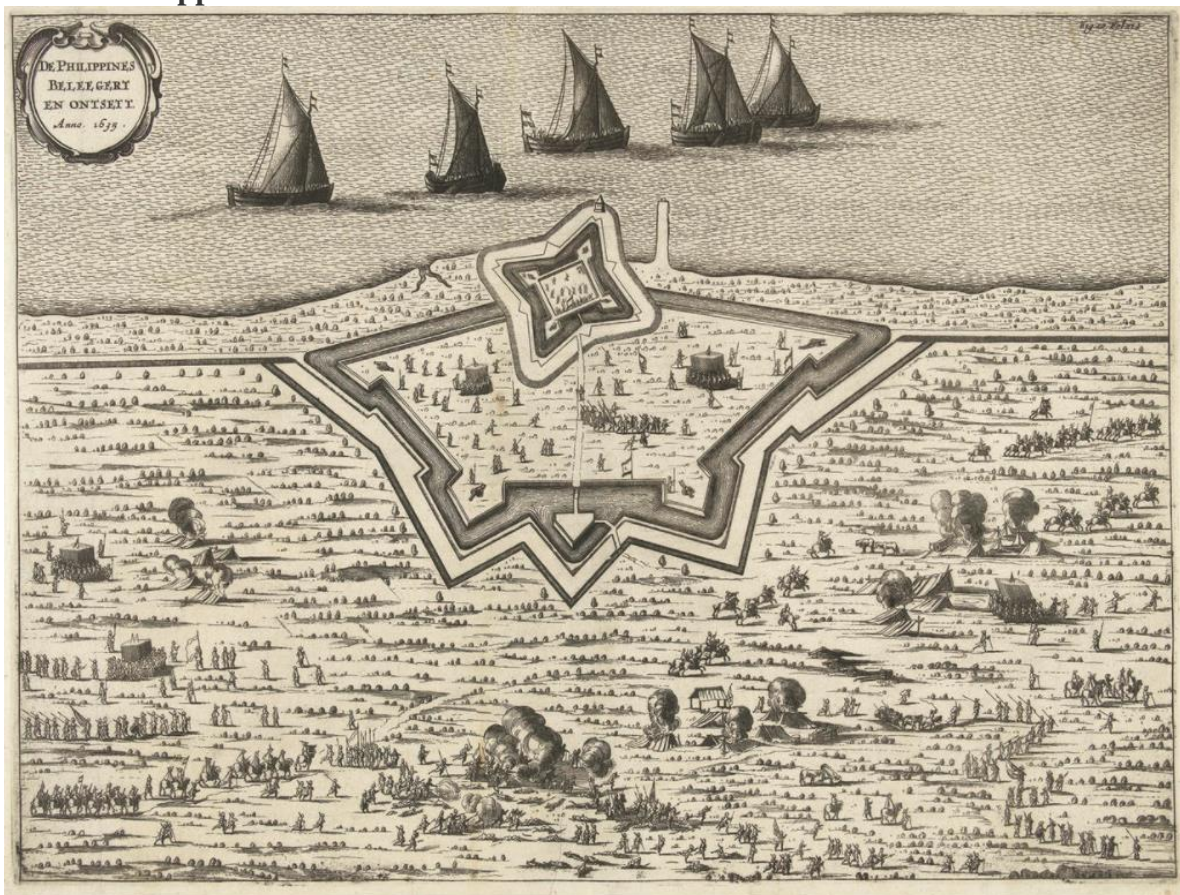

8 – 9 mei 1635 - De internationale politiek – Uit de **Chronyke van Vlaenderen** door Nicolaus Despars -

Den prins Cardinael was met het aenkomende jaer wacker in't veldt.
 Zijn eerste aentogt was **op't fort de Philippine**, gemerkt langsdaer d'Hollanders grauwsaeme troupen konden doen inloopen door g'heel Vlaenderen en alles onder brandstichting houden, 't gene tusschen Gendt en Brugghe was. Dit fort was beset met 500 mannen. Dus sondt hy mr.

De la Fonteyne des nagts tusschen den 8 en 9 mey met eenige benden en geschut, om het selve te overrompelen. De saek was soodanig beleyt, dat het insigt onmisselijk was. Derhalven eenen schipper hoorende d'aenionst van ons volk, verlaet sijn schip, loopt naer de schans, beroept alles in wapens en geeft kennis van den aentogt der Spagniaerden, die alhoewel sy soodanighen wederstant niet haden verwagt, een storm aenvallen, veroveren een halve maene en een corps de garde. En 's anderdags had men seker 't fort g'heel verovert, ten waer eenige Zeeuwsche troupen ter hulp waeren ghekomen op den 9 dito, de welcke soodanighen tegenwier thoonden, dat -, aner verscheyde uytvallen en stormen, graef Guilliam van Nassauw tijdt won om met eenige schepen en 3 regimenten tusschen den 14 en 15 by nagte aen te komen, die de Spagniaerden niet voorsien zinde van soo veel volk en geschut, dede opbreken, het beleg verlaeten met 3 stucken canon en eenige doode en gewuetste, die in den storm waeren gebleven, onder welke was den gouveneur van 't Sas van Gendt, met eenige andere van den spaenschen adel, die met den Pince Cardinael waeren ghekomen, terwijl hy selfs op 't Sas van Gendt, afwagte den uytval van dese sijne eerste onderneming.

Wikipedia
Fort de Philippine

De Spanjaerden hadden het echter nog steeds gemunt op Philippine. Ferdinand van Oostenrijk besloot op **8 en 9 mei 1635** de schans opnieuw bij verrassing in te laten nemen. Hij zond vijfduizend man onder bevel van overste De la Fontaine, terwijl veel vestingwerken nog in opbouw lagen. Er lag een bezetting van vijfhonderd koppen, de vesting lag aan een kant nog geheel open waardoor een route en een halve maan voor het grijpen lagen. Het Spaanse leger wist dan ook de redoute en de halve maan meteen te overmeesteren.

Zeeland besloot meteen, zodra het nieuws van de Spaanse aanval bekend werd, om versterking te sturen, vierhonderd man werden verscheept. Graaf Willem van Nassau-Siegen was ook op weg met drie regimenten, maar voer 's nachts Philippine voorbij. De Spanjaarden dachten nu dat de prins hen van achteren wilde aanvallen. Deze staken in paniek hun legerplaats in brand, ieten drie kanonnen achter en namen de vlucht. De Spaansgezinden hadden met deze aanval zware verliezen geleden met ruim duizend doden. Daarnaast mogelijk veertien tot vijftienhonderd gewonden. Tot 1747 zou de schans in Staatse handen blijven

Den Prince Infant verstaende, dat den Koning van Vranckrijk afsondt 27000 mannen onder het beleyt van de maerschalcken Chastillon en Brezé, en reeds op de reyse waeren naer Luxembourg, gheboodt den Hertog Thomas van Saoyen, die aldaer gelegert as met ontrent de 9000 mannen, 't hooft te bieden en de B)Fransche den doorgank te beletten. Maer desen overmant zijnde door de menigte der Fransche moest met groot verlies van sijn volk hun de vryen weg verleenen. Soo dat 't Fransch en 't Hollandsch leger ontrent de 50000 mannen samen maeckende, gelijk over de Maes zijn gekomen. Men was seer verdagt over oneenigheyt in dit gevoegt leger, en niemant konde wel bevatten, dat Chastillon sig soude hebben begeven onder 't bevel van Oragne, te meer om dat men niet en twijfelde, ofte Richilieu had heimelijk bevel gegeven aen den Franschen Marschalk, die Oragne niet en konden behagen, ende om dat Oragne altijd gheleghentheydt sogte van vehoerlijkcke occasie te vinden om Richelieu **spijt en hertsweir** aen te doen.

De Franch in hun toekomst verscheyde kleyne sterkten verovert hebbende, dogten met d'Hollanders in Brabandt komende, bynaer al loopende geheel de Provincie onder hun gebiedt te brengen.

Maer op den **19de meye voor Thienen** komende, vonden sy d'eerste weygering, alwaer sy verscheyde togten en stormen mogten doen om deselve te veroveren, terwijl de besettingen niet langer konnende wederstaen tegen soo groote menigte d'een poort zyn uytgevlugt, terwijl de vyandt van d'ander sijde is ingekomen. Hier sag men wederom alle boosheydt bedryven door de winnaers, de stadt wierdt gheplundert, de kercken door d'Hollanders onteert,

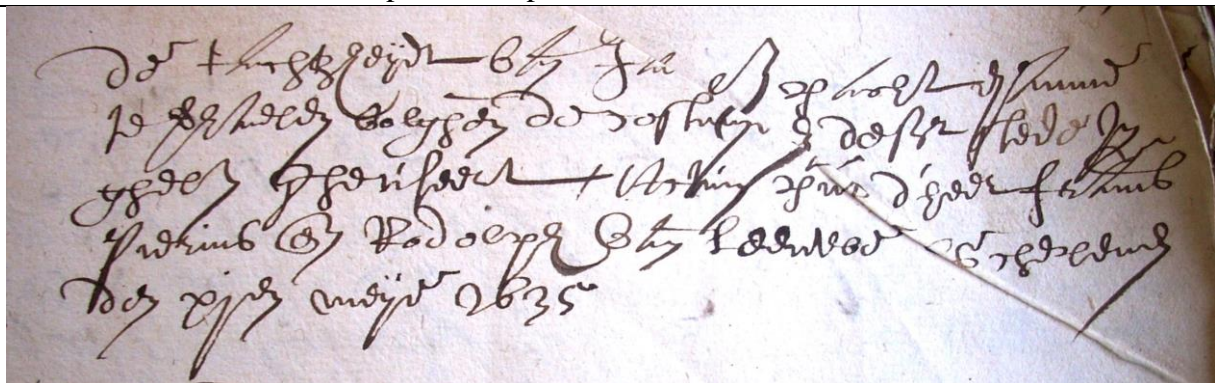
geschonden en van alles het gene tot Godtsdienst konde gehbruyckt worden berooft. Daer en boven de cloosters doorgebroken, het godvrugtig vraugeslagt onteert en schandelijck overweldigt door de vleesschelijcke begeert soo van d'een als van d'ander, soo verr' dat Chastillon bitterlijck klaegde by Oragne over de uytspoorigheden van sijn volk tegen de Roomsche religie alhier begaen, hem seggende, dat hy tot dien eynde d'Hollanders geen hulp en stont toe te brengen. De borgerinnen met haere dogters hadden 't selve lot, en veel wierder in de verkragtinghen vermoordt.

Daer en boven eenig bucruydt vat het vuur, en stelt ghans de stadt in vlamme met alle de levernsmiddelen, die d'Hollanders ghetragt hadden te bewaeren tot onderhoudt van hun volck. Den grauwsamen mishandel der vyanden op dese overweldigde stadt, vervulde andere plaetsen met sulck eenen schrik, dat Diest, Herental en Arschot geen tegenweir en wildenbieden, sig uyt vrees meer dan uyt noodt aen den vyandt overgevende.

Terwijl had den Prins Cardinael sijn legerplaets genomen by Leuven, om langs daer de togt te beken der woedende vyanden. Maer verstaende, dat hy met slagbereyde magt op hem aentooog, is hy in alle haest opgebroken en gekomen naer Brussel, laetende een magtig beset in Leuven onder de sorg en besteier van den Heer van Grobbendonck. Hij wierdt opgevolgt van Oragne tot een onderhalf myle van Brussel, den welcken ederkeerende beraede om Leuven te belegeren. Dog sijn oogwit was grooter om Antwerpen aen te tasten, ten dien eynde gevel gevende aen Guilliam van Nassauw liggende by Emmerijk, dat hy te sloop met sijn volk soude afdaelen, een landing doen op de Vlaemsche sijde van Antwerpen en sig begraeden in't landt van Waes, om dus dese stadt te besluyten en van Brabant en Vlaenderen allen toevoer te beletten.

Derhalve tyding krygende, dat'er vrede was gesloten tusschen den keyser en Saxen, vreesde hy dat dat men haest de keyzersche troupen soude sien afkomen ten dienst en hulp van den Prins Cardinael, waerom Oragne sijn bevel by Guilliam introk, en hy selfs van Leuven opbreknde, keerde naer Ruremonde, naer dat sijn volk groot gebrek had geleden voor Leuven aen de levensmiddelen, de welcke hy nergens ne konde ophaelen door het onderwarenen van de platte landen.

11 mei 1635 - Jan Van Bleus pacht de Ieperstraatmolen – Renten

Doen te weten dat **Jan Vanbleus**

voor ons commen ende gheccmpareert is in persoone

te kennen ghevende dat hij wel ende deuchdelick gheheurt heeft jehens **Dieryck Hallynck** d'helft van **d'Yperstraetemeulen**

mede twee ghemeten ghers ende zaylandt ofte daerontrent,

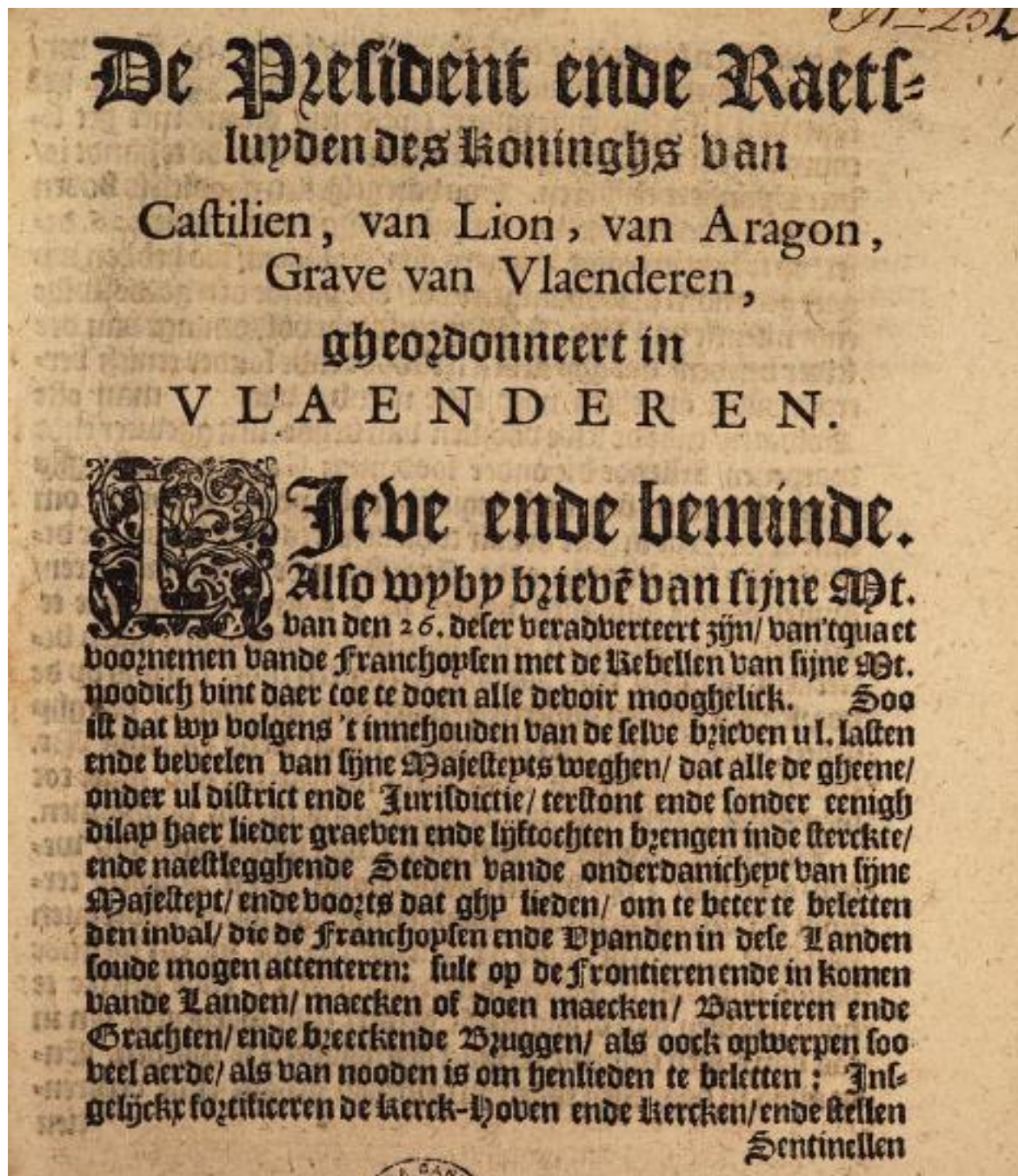
alles in ghevolghe van de pachtbrief dies breeder bewaghende

ende alzo den voornoemde Bleus ghehouden was voor de jaerelicksche pacht zeker ende borghe te stellen,

heeft tot verzekertheit van de zelve Hallynck

verbonden ende verob ligiert, zoo hij doet bij desen –
't vierde part vande bovengenoemde meulen
mede de droghe ende groene catheylen op de voornoemde erfve staende den zelve Bleus
toebehoorende
van te vooren belast met tachttych ponden parisis losrente ten proffytte van de weeze met van
meester Pieter Makeblyde omme by ghebreeke van betaelinghe de tachttheydt van de
jaarlicksche pacht somme te betaelen volghende de costuyme deser stede in ghele gheuseert
actum present d'heer Frans Pierins ende Rodopgh van Leeuwe, schepenen
den xiden meye 1635

26 mei 1635 – Ordonnancie van zijne majesteit – het volksleger en de monstering

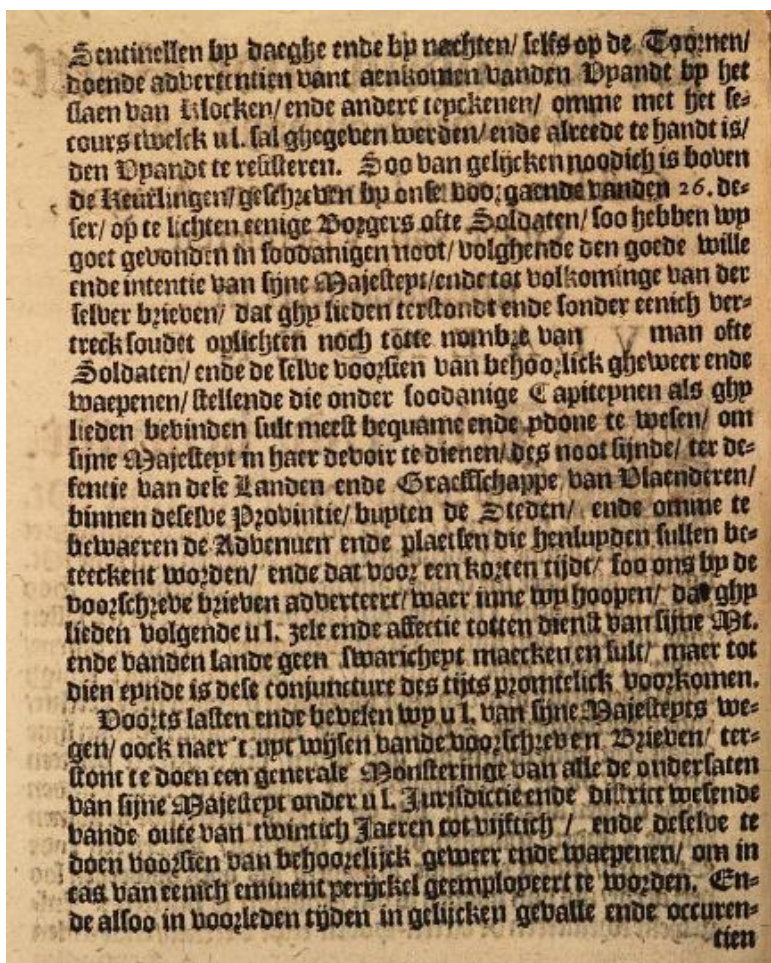
Lieve ende beminde

Also wy by brieven van sijne majesteit van den 26 deser veradvertteert zyn van 't quaet voornemen vande Franchoyzen met de rebellen van sijne Majesteit noodich vint daer toe te doen alle devoir mooghelick

Soo ist dat wy volgens t'innhouden van de selve brieven - ulieden lasten ende beveelen van sijne majesteits weghe, dat alle de gheene onder ulieden district ende jurisdictie, terstont ende sonder eenigh dilay haer lieder graeven ende lijftochten brengen inde sterckte ende naestlegghende steden vande onderdanigheyt van sijne majesteit ende voorts dat ghy lieden om te beter te beletten den inval die de Franchoyzen ende vyanden in dese landen soude moghen attenteren - sulx op de frontieren ende inkomen vande landen - maecken of doen maecken - barrieren ende grachten ende breeckende bruggen als oock opwerpen so oever laerde als van nooden is om hemlieden te beletten.

Inghelijckx forificeren de kerckhoven ende kercken ende stellen sentinellen by daeghe ende by nachten - selfs op de toornen doende advertentie vant aenkomen vanden vyandt op het slaen van klekcken ende naderen teyckenen - omme met het secours welck ulieden sal ghegheven weden ende alreede te handt is - den vyandt te resisteren.

Soo van ghelycken noodich is boven de keurlinghen geschreven by onse voorgaende vanden 26 december - op te lichten eenighe borgers ofte soldaeten - soo hebben wy doet gevonden in soodanighen noot - volghende den goede wille ende intentie van sijne majesteit ende tot volkominge van der selver brieven - dat ghy heden terstont ende sonder eenich vertreck soudt oplichten noch totte nombre van v man ofte soldaten ende de selve voorsien van behoorlick gheweer ende waepenen - stellende die onder soodanige capiteynen als ghy lieden bevinden sal meest bequaeme ende ydone te wesen - om sijne majesteit in haer devoir te

dienen - des noot sijnde - ter defentie van dese landen ende graeffschappe van Vlaenderen binnen deselve provincie - buyten de steden ende omme te bewaeren de advenuen ende plaetsen die hemluyden sullien beteeckent worden ende dat voor een korten tydt - soo ons by de voorschreven brieven advertteert - maer inne wy hoopen dat ghy lieden volgene ulieden zele ende affectie totten dienst van sijne majesteit ende vanden alnde geen swaricheyt maecken en sult - maer tot dien eynde is dese conjuncture des tyts promptelick voorkomen. Voorts lasten ende bevelen wy ulieden van syne majesteits wegen oock ner 't uyt wysen vande voorschreven brieven terstont t'e doen een generale mosntering van alle de onderstaten van sijne majesteit onder ulieden jurisdictien ende

district wesende van de oude van twintich jaeren tot vyftich ende deselve te doen voorsien van behoorelick geweer ende waepenen om in cas van eenich eminent peryckel geemployeert te worden. Ende alsoo in voorleden tijden int ghelijcken gevalle ende occurentien sijne majesteyt particulierlijck gediend is gewest vanden edeldom ende andere notable ene gequaliceerde personen van dese landen – laten ulieden by desen weten dat sy aen sijne majesteyt seer aengenmane dienst sullen doen – vban hemlieden te monterē ende equipperen elck naer sijn qualiteyt ende middelen om henluyden te vinden by sijne doorluchtighe hoocheydt – den prince cardinael ende aldaer t'ontfanghen bijne ordre – henluyden van sijne majesteyt ghegheven – verseeckerende dat hy particulierlick den selven dienst estimeren sal in occurentien van haer avancement – dies presenterende memorie te houden.

Hier mede

Leive beminde

Blijft den almoghende bevolen.

Geschreven te Ghendt inde carme vanden voorschreven Raede – den 28 mey 1635

tien sijne Majestept particulierlijck gediend is geweest vanden
Edeldom ende andere notable ende gequalificeerde personen
van dese landen/ laten u l. by desen weten/ dat sy aen sijne Mt.
seer aengenamen dienst sullen doen/ van henlieden te monterē
ende equipperen elck naer sijn qualiteyt ende middelen/ om hen-
luyden te vinden by sijne Doorluchtighe Hoocheydt / den
Prince Cardinael / ende aldaer t'ontfanghen sijne Ordre /
henluyden van sijne Majestept ghegheven / verseeckerende
dat sy particulierlick den selven dienst estimeren sal in occuren-
tein van haer avancement / dies presenterende memorie te hou-
den.

Hier mede

Lieve beminde. Blijft den Almoghende bevolen.
Geschreven te Ghendt / Inde Camere vanden voorschre-
ven Raede / den 28. Mey. 1635.

IN 's GRAVEN-HAGHE.

By Ludolph Breeckvelt, Boeck-drucker/ wonende op
't Zuyt naest 't Zout-Huyt/ 1635.

25 mei 1635 – De windmolen van Andries Masselis - Renten

Alsoo sire Jacques Marsilles, proost deser stede
Hadde doen executeren Andries Masselis, woonende
tot Westvleteren tot betaelynghe van de somme van
zeven ponden grooten vlaems van de recognoissance
van zeker wintmeulen alhier onder dese jurisdictie
ghestaen hebbende, ende over zulcx by den bailliu
verbodt ghedaen an de zelve Masselis van hier te

scheeden ten zy prealabel voldaan hebbende de pretensien van de voornoemde heere proost
Soo ist dat de voornoemde Andries Masselis belooft heeft binnen veertien daghen
wederomme in dese stede te keeren ofte by faulte van dien te betaelen een pont grooten ten
proffytte van de ghemeenen aermen deser stede

Ende den voornoemde heere proost te contenteren tsy met goede oft andere van mynheere den
prelaet van Ste. Bertins

Actum present de heer Frans Pierins, vervanghende Jan baert, schepenen

Den xxv de meye 1635

Hendrickx - 8 juni 1635

Den coninck van Spagnien van alle canten gewaerschout zijnde, dat de Franschen den peys
die seven en dertigh jaren gedeurt hadde met hem souden breecken, midts sy aen sijne
vyanden ende de gene van 't huys van Oostenrijck allerhande hulpe, soo in geldt als in volck
deden,

geboot dat men jegens die natie vyandtschappen langst de grensen van Duytslant ende die van
Lorreynen soude bedrijven.

Dat gaf de Franschen oorsaecke om den oorloge te verclaren.

Het was **den 8ste junii 1635**, dat sij dien aen Spagnien aenseyden.

Dese gebeurtenisse, die over langen tijdt reeds verwacht ende in dese quartieren luttel geacht
wiert, heeft nochtans alle de verwoestingen, ellenden, brantstichtingen ende moorderien te
wege gebracht, dieder te Veurne, in Veurnambacht ende oock in de nabeurige landen
geschieden.

En ook te Poperinghe....

7 juni 1635 – Jacques Revu wordt verbannen - Register van de delicten

Jaecques Revu ghevanghen verweerder contra den bailliu causa officij

Ghedient van poincten interrogative den vij july 1635 waeroppe den verweerder
gheexamineert zynde - is ghecondemneert gheweest te commen ende compareren in opene
ghebannen vierschaere in syn lynwaet med een ongebrande koortse in zyn handt -
ende aldaer vallende op syn bloote knyen - Godt ende justitie verghevenisse te bidden ende
ghebannen vut dese stede ende jurisdictie midsgaders d'inclavemenen van dien - ses jaeren
med verbodt etc

op peyne van gheesselinghe ende condemnatie toedien inde costen ende mysen van justitie -
den xij july 1635

19 juni 1635 – Anderhalve ommestelling - 50e - bestuur -

Actum present de heeren proost, utten name vande heere deser stede - de weth, raeden ende notable den xix juny 1635

Goedt ghevonden, gheraemt ende gheresolveert byde voornoemde heeren te tauxeren ten laste vande insetenen deser voornoemde stede ende jurisdictie eene onderhalve ommestellynghe opden voet ende portee als de voorgaende omme daermet te betaelen ende volstringhen de lasten ende schulden de stede incumberende volghende tvertoogh ande voornoemde heeren ghedaen actum alsvooren

19 juni 1635 - Marie Deyhaneel wordt verbannen - Register van de delicten -

Marie Deyhaneel verweereghe contra den bailliu causa officij heescher Ghedient van poincten den xix juny 1635 waeroppe den verweerde gheexamineert gheweest ende daernaer ghecondemneerte compaereen ende Godt ende justitie verghevenisse te bidden - bovendien ghebannen uvttter stede jurisdictie midsgader d'inclavementen van diere - ses jaeren - actum den xxij july 1635 - ende in de boete van ses ponden parisis

19de juny 1635 - Register van de delicten
Jerome Quintin ghevanghen verweerder contra den vailliu causa officij heescher

Ghedient van poincten den xix juny waeroppe den verweerder gheexamineert is gheweest

ende ghecondemneert Godt ende justitie verghevenisse te bidden emmers bannisement deses jaere alsvooren
ende condemnatie inde costen ende mysen van justitie den xxij juny 1635

30 juni 1635 – Pieter Diedeman en de Penitenten - SAP 398 - Folio 60

Compareerde in persooene **Pieter Diedeman filius Frans** weduare -
kendt ende belydt by ddesen wel ende deuchdelick vercocht thebben aen ende ten proffyte
van **de moedere ende religieusen vande convente van de grauwe zusters**
van d'ordre van Sint Franchois neffens de kercke van Sint Jans binnen dese stede ende
acceptatie van d'eerste **zuster Margriet Dupont** jeghenwoordelick moeder ende zuster **Marie**
Mamuche - religieuse van de voorseide convente - alhier present –
eene erfvelicke rente van vyf en tzeventich pont parsiis by jaere -den penningh xvj –
voor de somme van hondert ponden grooten vlaemsch byden vercooper tzyen contemente
ontfaen -
passerende meds desen danof quictantie absolute –
innegaende heden date deser danof teerste jaer vallen ende verschynen zal den xxx ste juny
1636 - eerstcommende ende zoo voort van jaere te jaere etc. -
verbyndende daerinne zynen persoon en goet ende by speciaele eene behuusede hofstede -
groot onder hofstede - meersch ende zaylant - een en twyntich ghemeten en half ofte
daerontrent - med alle groene ende drooghe cathelen daerop staende - ligghende inde
Hipshouck deser jurisdictie van Poperynghe -
jeghenwoordelick ghebruuckt by Jacob Nol - aboutterende tzamen met de zuutzide in
t'waterloop - de westzyde test ghenaeamt de Gaysweghe - tnoortende de wedewe meester
Willem Bubbe ende ande d'oostyde de zelve ende de westzyde ... *niet ingevuld*...
belast met een losrente van vj pond parisiss sjaers - den penningh xvj –
ten proffyte vande disch van Sint Bertins ende met twaelf pont grooten sjaers -
ten proffyte vande wedewe Christiaen Mannen - med innynghe naer costume -
zynde mids desen ghequeten ende ghecasseert eene ghelycke rente die Andries Masselis ende
Jan de Bergh filius Eloy ten proffyte vande voornoemde moeder ende religieusen verkent
hadden **opden xxiiij de maerte 1634** - die ghelost is van weghen Pieter Bierman inde naeme
van Jacob Bierman zynen broeder als cooper van zeker oliemeulen -
eertydts ghesticht by **Jacques Boone** –
die eerst ende originalick de ghequeten rente verobligiert was by Bierman de voorseide
capitaele pennynghen ande voornoemde Diedeman goet ghedaen zyn gheweest ende
overzulcx den voornoemden meulen danof ontslegghen is
Actum present Goosteene - Beke - Keerne - vervanghende Cauwera schepenen
den xxx juny 1635

In de marge

Compareerde in persooene d'eerweerde moeder vande zustershuse deser stede –
verkennende ontfaen te hebben vutten handen van Jacques Diedeman - proprietaris vande
hypotheque - by coope tcapitael ende verlopen van dese rente tot heden - ghedoghende
cassatie ende radiatie vande rentebrief ende ontslaen dhypotheque
Actum present beede burghmeesters - xxj maerte 1643

De keisnijder uit de Belacchende Werelt – 1635

8 juli 1635 - O.L.Vrouw van Sint Jan en toverij – Renten SAP 398

*In maart is er ook steeds het triduium van Onze Lieve Vrouw van Sint Jans. Zoals iedereen wel weet, is de verering voor onze Onze Lieve Vrouw al eeuwen oud en reeds eeuwen lang staat ze te pronken op haar altaar. Ik zit momenteel in de registers van 'de renten en de halmen' te lezen in het stadsarchief van Poperinge en aldaar vond ik de onderstaande akte, die ik met wat hulp van **Jacques Destailleur** hieronder uitgeschreven heb. Hier uit blijkt onder andere dat de bijdragen tot het altaar van O.L. Vrouw, soms wel uit een eigenaardige hoek konden komen. Lees eerst eens even mee:*

Omme te geraken tot een accoord rakende d'injurie van toverye - de *belediging in verband met toverij*

angheseyt by **Christiaen Heuten**

tot laste van **Jenne, de huusvrouwe van Andries Lemahieu,**

Het is dus Christiaan Heuten die Jenne, de vrouw van Andries Lemahieu verweten heeft dat zij kon toveren.

... zal de voornoemde Heuten eerst revoceren - *herroepen* -

de voorseyde injurie, - *belediging* -

zegghende hem de zelve grotelick leet te zijn ende de zelve anghezeyt t'hebben ten onghelycke, ende dat hy haer houdt voor eene vrouwe van eeren,

welck wederrouppen gheschieden zal

ter presentie van de gonne als daer alle by ende present gheweest hebbende,

ende noch ter presentie van twee schepenen,
laetende danof notitie houden ten griffie van Poperinghe. – *Op het secretariaat van Poperinghe.*

Item zal leveren twee ponden vlaems ten proffytte van **het aultaer van Onse Lieve Vrouwe binnen de St. Jans kercke** alhier ende noch zes pond parisis in ghelde

Waarschijnlijk bedoelt men dat de som van 2 ponden Vlaams mag gegeven worden in de vorm van kaarsen en daarbij dient dan nog eens zes ponden betaald te worden in klinkende munt.

Zal leveren an de aermen van Poperinghe eene spynt coorne ofte betaelen de vierde van diere te Baaefmisse naestcommende

Daar naast dient Heuten een ‘spint’ koren aan de ‘aermen’ te geven.

Een spint is een korenmaat.

De ‘aermen’ werd in die periode ook wal ‘de dis’ genoemd en stond in voor het onderhoud van de armen en de verdeling van de aalmoezen. Het spint koren dat men hier dient te geven, diende dan ook om brood van te bakken en dit brood aan de armen van de parochie uit te delen.

Item zal betaelen zulcx als tusschenpartien collectganten ende andere tot desen accorde behulpich wesende, heden verteirt wort

Diegenen die als tussenpersonen opgetreden hadden en de zaak tot een akkoord hadden gebracht, mochten meedrinken op kosten van de veroordeelde Heuten.

Dit al boven de pretensien van de bailliu desen aengaende.

De baljuw had bij een veroordeling voor belediging, ook het recht op een boete door de veroordeelde te betalen.

Voorts met belofte van dierghelicke injurien niet meer de voorseyde Jenne anne te zegghen up verbeurte van hondert guldenen – *betaling van 100 gulden*

ten proffytte van de armen ende ander arbitraire correctie – *bijkomende straf.*

De herroeping gebeurde ook effectief:

De voorschreven revocatie van injurie van anzegghen van tovery is ghedaen by Christiaen Heuten ter presentie van **Ghelein Diedeman en Charles Beveren**, schepenen metghaeders **Mattheus Delgavere ende Christiaen Deboucq**, ten tyde van de voorseyde injurie present gheweest hebbende

Met belofte van de zelve injurien niet meer anne te zegghen op peine voorschreven ende conditien hierby vermelt

Den xiii july 1635 - De 8ste juli 1635.

28 juli 1635 - De Groote Eecke - SAP 398 - Folio 62 verso

Omme by **Guillaume van Damme** te verzekeren ende indemneren den persoon van **Pieter Keerne** vande heure vande huuse

ghenaemt de groote eecke by hem ghedaen - voor de somme van neghen ponden grooten vlaemsch tsjaers - inneghegaen half maerte laetsleden -

boven een dobbel ducaet ten hoofstede die alsnoch onbetaelt is -

zoo ist dat den voornoemde Van Damme ten dien fyne - verbonden heeft - zoo hy doet by desen tot proffyte vanden voornoemde Keerne -

zyn persoon ende goet- present ende toecommende –

ende by speciale twee pluymen bedden met de hoofpulmen ende twee oorcussens -

twee decksels groen ende blauwe - een dozyne tinnen schotelen ende thien tinnen tailloren -

oock mede drie eeren kandelaeren - twee laeden ende twee eeren ketelen - vyf paer

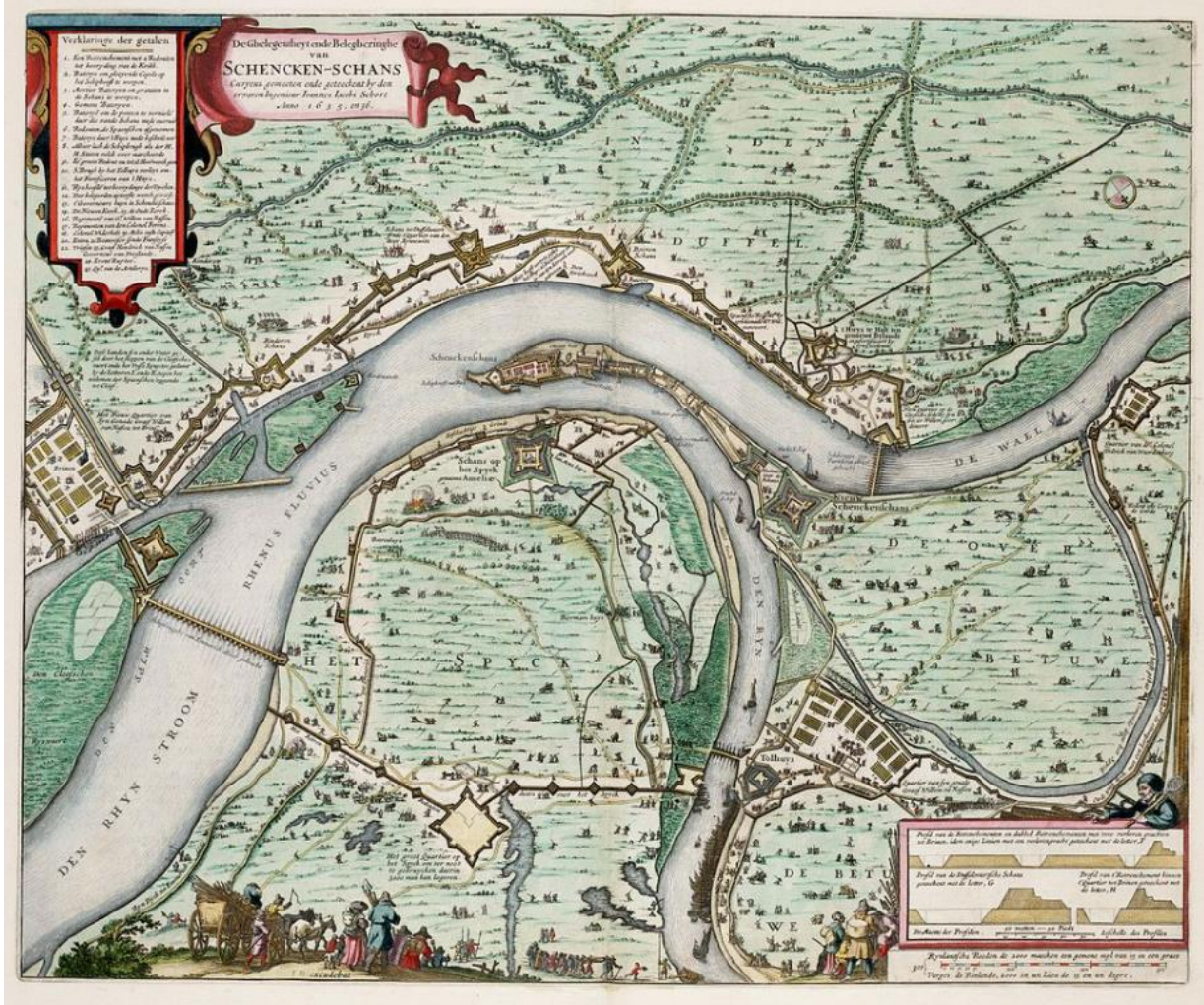
slaepelaeckens - twee schapellen - twee taefelen - daerenboven een violette stametten rock

gheboort met vyf gilwe satynen tansen - een halve dozyne servietten - ende twee

ammelaekens hebbende partyen verclaerst tselve verbandt te gheschieden zonder fraude schimp ofte prejudicie van iemant
Actum present dheere Ghelein Diedeman - vervanghende Cauwera schepenen desen xxviii
july 1635

Ammelakens - WNT - In het middelnederlands tafellaken

28 juli 1635 - Verovering van de Schenkenschans door de Spanjarden – Uit de Chronyke van Vlaenderen door Nicolaus Despars -

Maer de droeve tyding, dat de Schenkenschans vande Spaensche schielijk was overrompelt, den Gouverneur bynaer met al sijn besettinghen verslagen, dede Oragne met alle haest naer de Betuwe loopen, soo om dese sterkte te ontsetten, als om te beletten, dat de Spaensche wederom hunne strooperyen niet en souden hernemen tot in het diep van Hollandt. Want soo groote verslaeghentheydt als'er was in de platte landen, wanneer men sag, dat twee soo talrijcke legers in Brabant voor Leuven waeren, waer doro alle de landtslieden en bewoonders, met alle neirst vervoerden alles wat sy verliesen konden naer Antwerpen, soo grooten schrik was'er in de Betuwe en in Hollandt, wanneer de Spagniaerden wederom de Schenkenschans hadden veroverd, wel wetende uyt het voorgaende, hoe swaere lasten d'inwoonders aldaer hadden geleden, soo lang dit fort van d'onse was bewoont geweest. Indervoeegen dat soo groote toestel van oorlog, het swaer leger van Oragne bestaende in ontrent de 60 000 mannen, niets heeft uytgewerkt, als Brabant ten deel verwoest en

d'inwoonders sesselfs gevult met eenen grooten sschrik, ende onder het fFransch krijgsvolk een soodanige nederlaeg door siekte en gebrek, dat sy geen grooter hadden kunnen besueren van hunne erfvyanden overwonnen wesende, want terwijl by de Vereenigde Staeten wierd gevoelen de Schnekenschans weder te haelen op d'een of d'ander middel, wierden ook geboden, dat d'Hollanders dit beleg, het welk nog ongereedt was, alleen souden doen en de franschen de waekende oog souden houden op de bewegingen van den Prins Cardinael. Middeltijds was Piccolomini met 26.000 mannen keysersche uyt Duytslandt gekomen, tot odnerstant van den Prins Cardinael, den welcken nu saemen gevoegt zijnde in korten tijt herhaelden alle de genomen plaetskens door de Fransche, alom den weg afstoppende, op dat Oragne soo ligt niet soude kunnen wederkeeren, en willende voorts toogen naer de Schnckenschans, stelden de Fransche ook sig in de wegen, waer door hy wierdt opgehouden. Daer en tusschen ontstak sig een doodelijcke siekte soodanig in 't Fransch leger, dat'er op dese maenden van 40.000 uytgelesen mannen, nauwelijcx 6.000 bewuam belven tot de wapens.

Soo in't veldt, als in de Gasthuysen overraste hun de dood, wanneer men Brezé verlof gaf om d'overig naer huys te brengen. Dit was ondoenelijk door t'afstoppen van alle de wegen by de voorsorge van den Prins Ferdinand, indervoegen dat dit overig Fransch volk tot Rotterdam moest gescheept en dus overgevoert worden, den tegenwind hun ontrent 3 maenden ophoudende, waer door wederom een derde wierdt door de rampsalige dood weg gerukt, en veel edele genoodtsaekt waeren hun kleederen te verkoopen, en hunnen nootdruft te gaen bedelen langs de straeten. Den cardinael Richelieu dit ellendig volk aensiende binnen Vrankrijk, scheen te bersten van gramschap en spijt, g'heel de schuld leggende op Oragne, die waerlijk sijn genoegen had gevonden in soodanighe nederlaeg der Fransche Troupen. H had sijn wapens geirne tot vraek op de Bereenigde gewent, waer't dat den noodt en tijdsgeleghentheydt hem niet ghedwongen had sijn vraaksugt te bedecken, met eenighe gesanten te endene naer den Hag, en aldaer onder verbondt te besluyten, dat men soude voortvaeren in den Infant Cardinael te beoorloghen, behouden dat yder syn troupen daertoe souden in elk sijn landt onderhouden.

En over dit alles schreef de Ieperse dichter Claude de Clerck het onderstaande

't Guesen ghejanck.

kees.

't Is wel een duvels dyngh om eeuwich te begecken,
dat onsen legher tocht zoo schandigh moeste trecken
uut Brabant, 't welck gheheel ten onder scheen gesmacht,
- alzo de mare gyngh, - van ons gevreesde macht,
de maer, dat Loven groot en Mechel Staets gheworden
met 't hofrijck Brussel was, dat 't legher oock ghetorden
was in het landt van Waes om Antwerp, 't schelde-rijck,
te brynghen oock in dwangh, en maken ons ghelijck.
Maer 't is al loghen maer. Hoe Brabant zoo bevochten
van Batavier en Zeeuw en Vries, en van de tochten
der Franschen zoo versterckt, nu teenemael verlost,
van zulck een machtigh heir ghevoedt op onsen kost?
Kost, ach! te groote kost, die 't Waterlands ghemeente
noch zughend is het bloedt en 't merch uut hun ghebeente,
en zulck een kost voor niet, rijck Amsterdam ghedoocht!
met noch zoo menigh man in Brabant maer ghetoocht,

daer niet is uut gherecht, dan alleen 't arme Thienen,
- 't welck ons zal tot verwijt van bloedigh honden dienen,
zoo jamerlick verbrandt naer wreede moorderie,
die verre boven gaet barbare tierannie.
Is dat niet schand' en spijt? Hoe prince van Oraeingen,
ghy zijt zoo groot een heldt, en vreest ghy 't kyndt van Spaeinjen?
dat ghy te rugghe keert te schandigh en vervaert
voor wat Crouwaterie, een volck van duvels aerdt,
't welck t'zijnder hulpe quam uut Duutschlandt toe gheschoten,
was dat volck u te sterck en al de roo kapoten?
Maer ziet waer Egbert komt! Den man werd oock voorwaer
om dit vertreck ontstelt. Hoe is 't al lieve vaer?

Egbert.
Al qualick, lieve Kees.

Kees.
Ja qualick, doch ghevaren
is 't legher om 't vertreck uut Brabant.

egbert.
Kees, die maren en zijn oock wel niet goedt, maer daer schuult noch veel meer een maer, die
argher is.

kees.
Noch argher, lieven heer!

egbert.
Ja, argher veel.

kees.
Wat is 't? is Maestricht nu verloren?

egbert.
Neen, 't is een ander plaets, heel Hollandt stater voren,

kees.
Heel Hollandt!

egbert.
Ja, heel 't landt.

kees.
Ké! lieve vaer ghy raest

egbert.
Kees, ick en rase niet, ghy zullet hooren haest,
hebt ghy 't noch niet ghehoort?

kees.

Is al ons volck verslegghen?

egbert.

Neen 't, maer daer is zoo veel of noch meer an ghelegghen.

kees.

Ba! 't is den duvel.

egbert.

Ja, zoo is ghekeert de kans.

kees.

Wat goet jaer is 't dan, segh?

egbert.

Den stercken Schynckenschans.

kees.

Hoe, hoe? den Schynckenschans?

egbert.

Den Schynckenschans ghenomen
als heden morghen vroegh, magh Hollandt niet wel schromen?

kees.

Ké, Egbert, swijght, je lieght.

egbert.

Je lieght er zelf om Kees.

kees.

Zoo 't waer is, noynt en quam in Hollandt meerder vrees.

egbert.

Dat weet ick ook wel, Kees. Batavia moet duchten,
en wy ons maken reê om 't Spaensche volck t' ontvluchten.

kees.

Hoe, hoe, den Schynckenschans! Maer hoe is 't toe ghegaen?
is dese plaets verkocht, ghelevert oft verraên?

egbert.

Verkocht nocht niet verraên, ghenomen met ghewelde.

kees.

Hoe, met gheweldt, waer was het Spaensche volck te velde?

egbert.

Men wiste van geen volck, noch min oock van belegh,
nochtans stil onbekent was Spaeinjen op den wegh,

die wel achthondert sterck uut 't schadigh Gelder quamen,
en zoo recht toe recht an den wegh naer Cleve namen,
Den Schynckenschans voorby, en hebben op de Wael
met schuten hun ghereedt, begeven teenemael,
en quamen in den nacht al over zeer gheluckigh
op ons sy' van de Wael - een zaeck voor Hollandt druckigh! -
en gaende langhst den dijck, heel versch en wel ghestelt,
anvielen voor den dagh de schans an met gheweldt;
daer in was weynigh volck, den anslagh wel begonnen,
heeft daer om 't weynigh deel te lichter overwonnen.
Dit 's d'oorzaeck dat dat volck zoo licht ghenomen heeft
d'onwinbaer Schynckenschans, Kees, daer zoo veel an kleeft.

kees.

Ja toch, daer kleeft veel an, maer was dien schans ghelaten,
ghy, Egbert, onvoorzien van vechtende soldaten?

egbert.

Ick zegh u ja hy, Kees: ons prins die noyt en dacht
dat op den Schynckenschans zou vallen 's vyandts macht,
heeft daerom desen schans ontbloot van strijdbaer mannen,

om erghens eenigh stuck van oorlogh in te spannen,
daer 't zelf hem dochte goedt; dat was al wel bespiedt,
en die Papauwen boos en sliepen daerom niet;
zy vielen daer op an, het welcke zoo gheluckte
dat dat volck Hollandts slot en sluetel med' afruckte.

kees.

ô Schyncken, Schyncken schans! ô Heer, wat maken wy!
ons Betuwe voort an en zal noynt wesen vry!

egbert. De Veluw insghelijcks, 't Spaensch volck zal 't al betrapen,
noynt zalmen nacht gherust in Hollandt moghen slapen.

kees.

Wat een verlies is dat!

egbert.

Hoe, werd den Thienschen brandt
en moordt en schenderie ghewroken in ons landt?

kees.

Dat volck werd over ons met reden onghenadigh.

egbert.

En noch dat meer is, Kees, hoe werdt ons steden schadigh
een Schynckenschans verlies? De vloedt van Wael en Rijn,
en alle koopmanschap zal afghesneden zijn:
het prachtigh Amsterdam zal teenemael beswijcken,

van schatrijck worden arm, 't magh Antwerp nu verrijcken,
ô Schyncken, Schynckenschans!

kees.

'k En zie nu geen en raedt.

egbert.

Het schijnt dat hemel, aerdt nu Hollandt teghen gaet.

kees.

Maer, Egbert, is 't niet waer?

egbert.

Nu, Kees, als wy verwachten heel Brabant, Henegouw en Vlaender t' overmachten, met
Namen en Artois door onsen legher tocht
met zulcke trotsigheydt in Brabant anghebrocht.

kees.

Och! hadt men 't niet ghedaen en 't volck ghehouden binnen,
men hadt den Schynckenschans zoo licht niet laten winnen.

egbert.

Maer ziet waer Langhe Lijs oock vol beroeren komt.

kees.

Eylaes! de zoete moêr is bijster oock beschromt,

egbert.

Wel! Langhe Lijse? Moêr?

kees.

Hoe staen oock uwe zaken?

langhe lijse.

Och! Egbert, lieve Kees, och! ick en weet wat maken!

egbert.

Wat hebt ghy Langhe Lijs?

lijse.

Och mijnen man, mijn man!

egbert.

Komt uwen man t'huus zieck?

kees.

Kan hy noch op noch an?

lijse.

Och! 't is een ander dyngh! ô Trotsighe Papauwen!

egbert.

Wat is 't? wat schuulter dan?

lijse.

Och! ongheluckigh trouwen!

egbert.

Is uwen man versmoort of in den Spaenschen dwangh?

lijse.

Och! Duynkerck, och Oostend'! ô Schelmschen haryngh vangh?

egbert.

Maer Langhe Lijse, moêr, hoe is 't met haryngh vanghen?

lijse.

De busen zijn gheboort in grondt en 't volck ghevanghen.

kees.

De busen al gheboort, Lijs, in de Noordsche zee?

lijse.

Ja, die vlote is geschendt eer zy quam op de reê,
want d' orloghschepen sterck, van Duynkerck afghevaren,
de busen vielen an, als zy vol vanghen waren,
en boorden in den grondt en vinghen groot ghetal
van visschers; mijnen man is een oock onder al
in Vlaender an ghebrocht. Wat sal ick nu bedrijven?
om raken an de kost, moet Japick achter blijven!

[p. 213]

egbert.

Hoe, hoe, den harynghvangh versmoort en af ghezet?

kees.

En was daer geen convoy, dat 't niet en heeft belet?

lijse.

Convoyers niet ghenoegh, de Duynkercksch orloghschepen
hun waren veel te sterck; de vlot is op ghenepen.

egbert.

De Noordsche zee gheschuimt, den Schynckenschans verrast,
den leghertocht voor niet, 't gemeent oock overlast
van schattyng uut-ghekeert, de neerynghen ghesloten,
met wat een plaghe, Kees, is Hollandt nu begoten?

lijse.

En onder al 't verdriet, wie datter lijden proeft,

geen vrouw en kan als ick met reden zijn bedroeft;
ick zie mijn man ghevaên, ick moet als wêwe leven,
dies magh ick gansch en gaêr den moedt verloren geven.

kees.

Zoo 't waer is, Langhe Lijs, hoe staen wy nu begaeyt?

egbert.

Hoe is de kansse-keer van Hollandt om ghedraeyt?

kees.

Fortuna wankelbaer! ghy valt ons teghen-smertigh.

egbert.

Maer wat een pape-jaer is 't jaer van vijf-en-dertigh?

lijse

Ja toch een pape-jaer: in 't eerste van den Mey
het gyngh al voor den wyndt gheheel naer onsen grey.

kees.

Maer 't en gheduerde niet den tijdt van zeven weken.

egbert.

Den duyvel heeft zijn steert, ô Kees, daer in ghesteken!

kees.

Jaen, Egbert, 't moet wel zijn.

lijse.

Ons staet nu toe den druck
en het beklaghen groot van al ons ongheluck;
maer ick magh aldermeest mijn droevigh handen vrynghen.

egbert

Om Japick, Langhe Lijs.

kees.

Laet ons gaen salmen zynghen:
Van uter diepten, Heer, van al dat droevigh queelt;
- terwijlen 't Paepsche volck *Laudamus* syngt en speelt -
dat tot den hemel toe ons stemmen lude galmen.

egbert.

Ja Kees, dat is goên raedt te zynghen droeve psalmen
om roepen ons gheluck met d' ooghen al betraent,
nu weder van den Heer door salme-sangh vermaent.

Prins Hinderick van Oraeinjen met twee staten.

prins.

Den grooten duyvel heeft het Spaensche volck ghedreghen
in desen Schynckenschans en loopt ons schenen teghen.

eersten staet.

Maer is 't nu zoo gheschiedt? men moet haest nederslaên
het Spaensche volck daer uut, of Hollandt moet vergaen.

prins.

Het is wel haest ghezeydt, maer ghy moet overlegghen
dat eenen grooten bergh light tusschen 't doen en 't segghen.
Den schans is al te sterck, hoe wilje dat m' haer dwynght,
met wallen geen 's gelijcks, met halve zeen omrynght,
ick zegghe halve zeen die de revieren maken.

tweeden staet.

Wel hoe, dat is men moet daer weder in gheraken.

prins.

Ghy seght al wel men moet, maer vraeght eerst of men kan?

tweede staet.

Den noodt seght dat men moet.

prins.

't Is waer; hoe wiljer an?

'k Heb Willem, mijnen neef, ghesonden metter haesten,
om aen den Schynckenschans te vallen t' aldernaesten
daer hy anvallen kan, het welck maer van den kant
der Betuwe kan zijn; 'k en zie geen ander landt.

eersten staet.

Wel dat men 't doet van daer met dapperlick beschieten.

rins.

Graef Willem zal 't wel doen, maer zeker 't werden nieten.

eersten staet.

't En magh niet zijn voor niet.

prins.

Kan 't anders wel gheschiên?

Den prince-cardinael komt haestigh, wel voorzien;
naer desen Schynckenschans om houden met ghewelde,
nu hy gheworden is een meester van den velde.

tweeden staet.

Hoe, meester van het veldt? Ontziet men u niet meer?

prins.

'k En wist wat segghen, neen 't, het is nu zijnen keer.

De hulpe was te groot van Duutsland hem ghesonden,
dies quam 't, dat wy in 't landt van Brabant niet en stonden,
maer gynghen voor hem wegh, ô schand', ô Schynckenschans!
hoe werd hierom bevleekt d'Orainje leiglans,
die om 't sterck Maestricht was zoo lovelick verheven,
als 't ons, met steden meer, in handen was ghegheven,
oock als 's Hertogenbosch, - dat driemael heeft ghejaeght
mijn broeders heir van daer, en trotsigh bleef als maeght, -
quam onder mijnen dwangh, was 't niet al voor Orainjen
dat doen de Fame gyngh verswijghend het groot Spaeinjen?
oock vermant was van mijn stalen tocht,
doorklonck Nasauwen niet lofbarelick de locht,
waer heb ick oint ghekeert meer schandigh mijnen rugghe?

eersten staet.

Den prins swijght van Breda en van de stad van Brugghe.

prins.

Ach! moet nu al gheheel beswijcken mijn ghemoedt!

tweeden staet.

Als Spynola vertrack, dan was 't al voor ons goedt;
veel sochten Spaeinjen af verradelick te wijcken,
het welck een oorzaeck was van ons ghewins verrijcken.

eersten staet.

't Was daerom dat men u gaf over stadt en slot,
maer of 't al was met eer ghewonnen, dat weet Godt.

tweeden staet.

Ghy naemt het hebben waer, ghy naemt al dat men jonde,
en ghy liet dat men niet met macht verkrijghen konde.

eersten staet.

Dan was het vyandts landt vol heeren zonder hoofdt,
ghetrouwigheid wiert min dan stil verraedt ghelooft;
doen was 't al 't onser baet, maer doen een Ferdinande
uut Spaeinjen quam in 't landt, quam trauw oock bin den lande.

tweeden staet.

't Is daer af al ghenoech op desen tijdt ghepraet,
men moet den Schynckenschans, met kort en rijp beraedt,
wel heftigh vallen an en Spaeinjen daer uut drijven.

prins.

't Anvallen, seggh' ick, zal heel in de brodde blijven.

eersten staet.

Wij segghen noch 't en magh, 't moet zijn in korten tijdt,

tweeden staet.

Of wy zijn, zoo ick zie, het gansche Hollandt quyt,

eersten staet.

't Gemeente loopt te hoop, 't is druck an alle zijden,

prins.

Kan 't niet ghebetert zijn, men moet de pijn lijden.

tweeden staet.

Zoo niet, doorluchten Prins, ziet dat ghy weêr verheft
uw afgevallenen eer, en Spaenjen overtreft.

eersten staet.

Maeckt weder u ontzien en boven al ghepresen,
en houd noch onsen staet in sijn bestier en wesen.

tweeden staet.

Hoort hoe 't ghegemeente klaeght om desen nieuwen gru.

eersten staet.

Hoort, hoort, doorluchtigh heldt, en ziet, het komt tot u.

Egbert, Kees, Langhe Lijse, *kommen al droevig synghende.*

Uter diepten, ô Heere,
van den Hollandtschen druck,
roepen wy, haest u zeere,
keert weder ons gheluck.
Heer, wilt ons stem verhooren
eer wy verdwynen gans,
wij hebben, Heer, verloren,
den stercken Schyncken-schans.
En wilt doch niet vergeten
ons broeders van dit landt,
die dryncken en die eten
al wat komt van uw handt.
Wilt d'orlogh van ons drijven,
jaegt de Papauwen uut,
ô Heer, eer dat wy blijven
heel Spaenjen tot een buut.
Wij zijn de gon', die lesen
den Bijbel en u Woordt;
wilt ons ghenadigh wesen,
geeft troost en ons verhoort.
Ziet, Heer, hoe dat wy zuchten,
met tranen op de wangh,
doet de Krawaten vluchten,
de broeders zijn zoo bang.
Wie zal uw Zalmen zynghen,
Heer, laet gy ons vergaen?

Wie zal de Schrift voortbrynghen
en Bijbel om verstaen?
Heer, laet ghy ons verjaghen
door desen overlast,
beschermt toch t' allen daghen
het volck Capitel vast.

kees.
ô Heere, wat een rooy!

egbert.
Kees; gaen wy naer de Staten
en naer d'Oraeinjen prins en bijster ons ghelaten.

lijse.
Ja, Egbert, laet ons gaen,

kees.
en roepen overhoop
om d'orlogh quyt te zijn uut een ghemeene loop.

egbert.
Ja, roepen om een paeys of langh bestandt te hebben,
want d'orlogh hebben wy te naer op onse rebben,
met desen Schynckenschans.

kees.
Wy hadden van te voor
maer d'orlogh onghezien van verr' in ons ghehoor.

egbert.

Maer te ghevoelen nu in onse vette landen
des oorloghs beten wreedt, het zijn te scherpe tanden.

lijse.
Wel! gaen wy dan ghelijck de Staten vallen an,
naer dien men in ons landt geen krijgh verdraghen kan.

kees.
Ja, ghy zult uwen man te beter wederkrijghen.

egbert.
Wel! gaen wy dan het volck oprocken en niet swijghen
om roepen naer den paeys, om Nederlandt t' ontslaèn
van 't orloghs sware last, en blijven *Licht-ghelaên*.

Lied

Ghy die t' Yper zijt ghezeten
 met den snoffel in den nues,
 rieckers, met der herten gues,
 gaet en wilt oock niet vergeten
 van te synghen 't zalm-ghemeuw,
 of Dathenes kalver-schreeuw.
 Erghens in uw trevel-nesten,
 daer men van den Bijbel spreeckt,
 en wel op zijn geussche preeckt;
 of wel achter d' oude vesten,
 daer ghy vry zijt onghezien
 niet van God, maer van de liên.
 Syngt daer Zalmen al te gare,
 met een spijttigh droef ghedacht
 gues, om dat men met u lacht,
 songhen wy in 't openbare?
 (daer wel op magh zijn ghelet)
 't uwe werd in 't voskens zet.

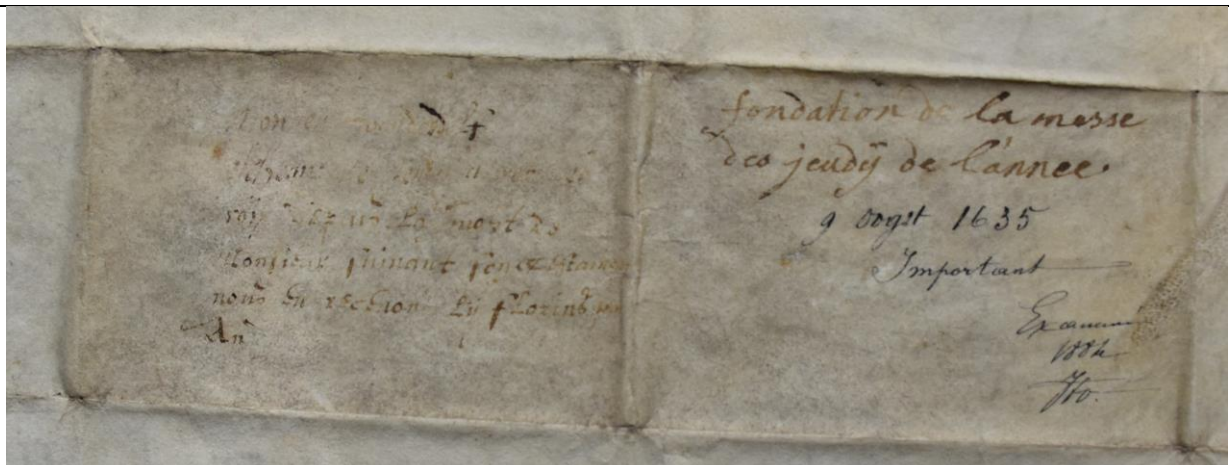
En ghy, vrome Chatolijcken,

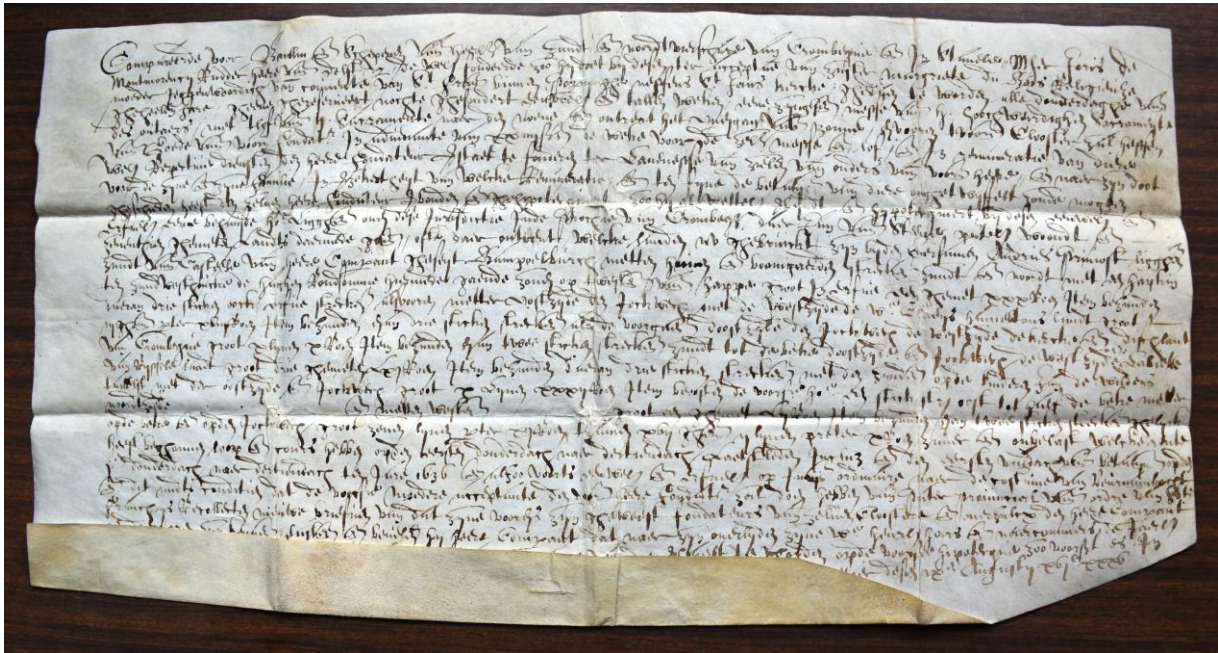
die by 't Roomsch volstandigh blijft,
(daer de ziele med' beklijft),
gaet ulieder vreugdt verrijcken,
nu Gods graci ons gheluckt
en des vyandts landt verdruckt.

8 augustus 1635 – De Potterie – SAP 398 – Folio 61

Compareerde in persoone **Gustaes Croessel filius Adriaen** jongman tsijn zelfs by competente elde –
Verkennde wel ende deuchdelick vercocht te hebben an ende ten proffite van meester **Joos Cheys de jonghe**
een erfvelicke losrente van twaelf ponden parisis by jaere - den penningh xvj –
voor de somme van zeshien ponden grooten vlaemsch byden vercooper tsyne contentemente ontfanen –
innegaende den date deser danof teerste jaer vallen ende verschynen zal den viiiij ste ougst xvjc xxxvj tich ende alsoo voorts van jaere te jaere – te lossen teenen payement –
verbyndende daerinne tot versekertheydt van tcaptiael ende verloop van tvoorseide rente de helft van t'achtentich roeden erfve metten helft vande huuse – **potterie** ende alle groene ende drooghe catheilen daerop staende inde Papestraet deser stede – ghemeene ende onverdeelt met Loys Croussel zynen broeders – aboutterende int gheheele - oost de weesen Adriaen Croussel – zuudt inde Hondtsgracht – westen de zelve weesen ende Jaques Mazeman – Ende van noorden de voorseide Papestraete -
Voor desen zuuver ende onbelast met innynghen naer costuyme
Actum present Goosteene – Diedeman – Baert ende _Vander Leuwe veranghende Cauwera schepenen –
Den achsten ougst xvjc xxxv tich

9 augustus 1635 – Penitenten – De fondatie van de donderdagmis – Archief zusters Penitenten - Roeselare

Fondation de la messe des jeudy de l'annee – 9 oogst 1635

Compareerde voor bailliu ende schepenen van de heerliche de van zuudt ende nootvierschare van Crombeque ende in Stavele

Monsieur Joris de Montmorency – rudder – heere van Delft – de welke fondeerde – zoo hy doet by desen – ter acceptatie van zuster Margriete du Bois – religieuse moeder jeghenwoordich vande convente van Sint Franciscus binnen Poperynghe – neffens Sint Jans kercke – ghedaen te worden alle donderdaghe vande gheheelen jaere – gheenen ghereserveert, nochte ghesondert – eeuwelick ende tallen weken, **eene zynghende messe** van de heilige hochweerdighen sacramente des autuers – met tlof vande heilige sacramente naer de noene ende ontrent het vutgaen vande zonne –

daervooren tvoornoemde clooster zal heffen vandegoede vande voornoemde fondatie in advenante van xxiiij schele paris de weke, voor de zelve messe ende lof ende in remuneratie van diere –

welcke respective diensten den heere fondeateur verstaet te fonderen ter laevenisse van de zielen van de ouders van de voorsiede heere ende naer zyn doot voor de zyne ende zyne familie – in verzerktheyt van welke rempuneratie ende ten fyne de betalynghe van diere onghetwyffelt zoude moghen gheschieden –

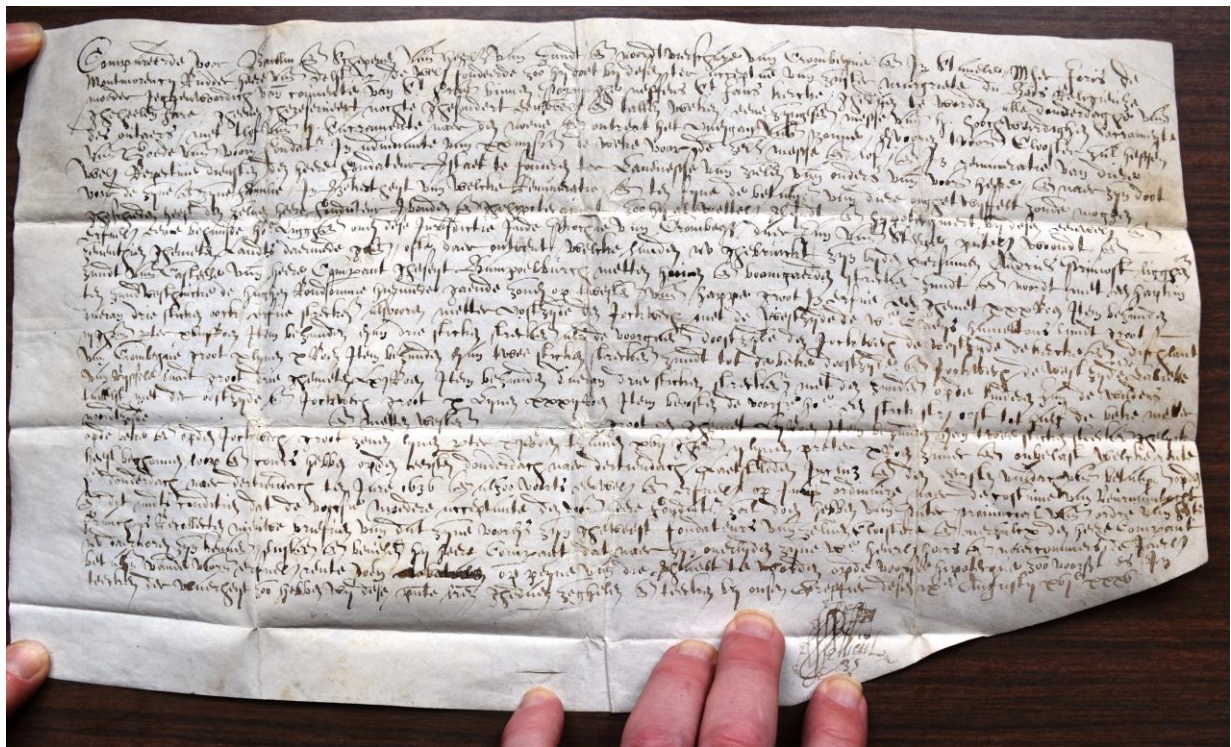
heeft den selven heere fondeateur verbonden ende ghehypoticeert – soo hy al wettelick verbindt ende hypothiceert by desen –

eeuwelick ende erfvelick eene behuude hofstede - liggende onder dese jurisdictie inde prochie van Crombecke – daer Jan vande Steene presentelick woondt ende zeventhien ghemeten landts daermede gaende – ofte daer ontrent – welke landen nu ghebruickt zyn byden eersamen Andries Privost - liggende ten zuudt vande castelle van den heere comparant gheseyt **Bampoelburch**, metten hoven ende boomgaerden – streckende zuudt ende noordt met een hapkin ten zuud vyfhoucke – de hagen rondomme hiermede gaende - zonder op twesten van de happe – groot in erfve een ghemet xxx roeden –

Item bezuuden daeran drie sticken oock erfve – streckende als vooren – metter oostzyde den jockwech – met de westzyde wedewe Clais Hameltons landt – groot iij ghemeten preter xliij roeden

Item bezuuden daeran drie sticken – streckende als de voorgaende – doostzyde de jockwech – de westzyde de kercke ende dischlandt van Crombeque – groot x lynen x roeden

Item bezuuden daeran twee sticken streckende zuudt tot de beke – doostzyde opde jockwech – de westzyde de Lerbunke van Ryssle landt – groot drie ghemeten lxj roeden
 Item bezuuden daeran drie sticken streckende met de zuudende upde kinderen Jan de Wilders met de oostzyde den jockwech – groot x lymen xxxij roeden
 Item beoosten de voorseide hofstede een stick strckende oost tot half de beke metter noortzyde ... *niet ingevuld* ... end metter westzyde ... *niet ingevuld* ... groot een ghemet lij roeden –
 Item bezuuden de voorschreven hofstede twee sticken streckende ghelyck opde beke ende opden jockwech - groot zeven lymen preter xj roeden
 Tzamen twaelf ghemeten ij lymen preter x roeden - zuuver ende onbelast - welcke rente heeft beghonnen loop ende cours hebben opden eersten donderdagh naer dertiendach laetstleden incluz ende den eersten val der cours betaelende opden jste donderdach naer derthiendach ten jare 1636 ende alsoo voorts eeuwelick ende erfvelick op innynge ordinaire naer de costume naer de costume van Veurnambacht end dit, midts conditiën dat de voorseyde moedere acceptante den voornoemden heer fondateur zal doen hebben van den pater provincial van den ordre van Ste Franchoys Recollecten nieuwe briefven van dat zijne voorders zijn gheweest fondateurs van den zelven cloostere ende overzulcx den heere comparant nu daervoren zijn kennende – lastende e'nde bevelende hy heere comparant dat, naer zyn overlyden, zijne weduwe, heurlieder hoirs ende naercommers de jaerlycksche betalynghe vande voornoemde erfvelycke rente doen op peyne van die verhaelt te worden op de voorseide hypotecque zoo voorseyt es.
 In teecken der waerheyt zoo hebben wy dese presente lettren ghedaen zeghelen ene teecken by onsen griffier, desen ix augusty xvjc xxxv

Alsoo **Frans de Quidt** schuldigh is aen **Jan van Rennghē filius Jaques** de somme van hondert derthien ponden zeventhien schelle zes deniers paris is ghesproten van wynckelwaeren ende anderssins – hierboven noch acht en veertich ponden pariis die den voornoemde Renynghe als borgh ende principael over den vermelden Quidt betaalen moet an d'heer Joos Cheys , tresorier deser stede van Poeprynghe – ten aensien van de helft van een half jaer stedepacht – emmers over 't vermaeck van dien – metghaders oock schuldich is an d'heer Chaerles Leurin de somme van een hondert ponden paris procederende van wynckelwaer ende ander waeren ghecocht byden voornoemde Dequidt in vescheyden coopdaghen – zoo ist dat Cathelyne d'huusvrawue vanden voorschreven de Quidt – als over hem machtich by procuratie adlites et negotia – omme den voornoemde Renynghe ende Leurin danof te verzekeren ende indemneren – in heurlieden handen verbonden heeft – zoo zy doet by desen – al haer goet – present ende toecommende – gheene ghezondert noch te ghereserveert – daerby speicale vier plumen bedden – drie hoofpulmen – twee oorcussens – twee decksels – t'eene van groene coleure ende tander wit – vier tafels onder groot ende cleen – twee garderopen – twee laeden – acht paer slaepelaekens – veerthien tinnen schotelen – acht tinnen taillieren – twee tinnen commekes – twee soudtvaeten ende een tinnen mostaertpot – twee eeren ketleen – vier yseren potten – een plaeteine dienende ommde craeghen te styfven – twee rechouffoiren – een eeren ende yser pannekens – een hanghel – brander – tanghe ende chippe – zeven honert busch fagooten – een vytich bondelen eecken fasselen – een chabellebanck – twee schabellen – ende een gedraeyden zetel – omme by ghebreke van betalynghe daeranne eselve sommen in deele ofte gehheele te recouvrern als naer reden – hebben partyen ghelast tzelve verband te gheschieden zonder fraude schimp ende prejudicie van iemant – waerinne de voorneomde huusvrawue haer heeft laeten wettelick condemneren ende is dit verbandt mits haer consent ghewesen thaeren alste executoire – Actum present d'heer Jan Baert – vervanghende Folcque schepenen
Desen xvj ougst 1635

Den 18de augustus neemt Hubrecht de Lannoy en Petronelle Bertheloots zijn huivrouw – een lening op bij Jaques Floor – ze stellen hierbij als borg drie huizen staende inde Papestraete - aboutterende van zuuden de Hondgsgracht - van westen Christiaen vande Ameele – van oosten Jaques Proventier ende van noorden de voornoemde Papestraete.

Compareerde in persooene d'heer Jaques Schevele jeghenwoordigh burghmeester deser stde ende Joffauwe Cathrine vanden Perreboome – syne huusvrauue – kennende wel ende deuchdelick vercocht thebben an ende ten proffytte vanden kercke van Onse Lieve Vrouwe binnen deer stede – ter acceptatie van d'heer Pieter vanden Peereboome inde qualiety et als meester vande voornoemde kercke – Eene erfvelick losrente van drie ponden thien schellynghen grooten tsjaers) – den penninch xvj – voor de somem van sesenvyftich ponden grooten vlaemsch byde vercoopers thaerlieden contententente otfaen – innegaende den xijde july 1635 ende vallende te ghelycke daeghe int jaer daernaer ende zoo vorots van jaere te jaere – eeuwelick ende erfvelick ghedeurende –

Ememrs tote effectuele lossynghe van diere die zal moghen gheschieden midts opmegghende teenen payemente t'capitael med de corisen naer rate van tyde – in goeden ende ghepermitterden ghelde –

Verbyndende tot versekerheyte van diere een parye zaylant ligghende in diverssche stucken inden Peselhouck deser jurisdictie – groto zes ghemeten ghehaempt t' **Monstroeut landt** – liggehnde an elcanderen in pachte ghehouden by Mahieu de Rycke – streckende metten oostzyde jehens tlandt van de disch van Sint Bertins - de westzyde Jan Buuck – tzuuthende int de waterloop – ende t'noorteinde talnt van Maillaert vnde Goosteene d'jonghe causa uxoris –

omme by ghebreke van betaelynghe etc. – met inninghe naer costuyme etc.

Actum present Beke - Keerne vervanghende Jaques Folsue – Jan Baert ende Rodolph vanden Leeuwe schepenen –

Den xvij augusty 1635

18 augustus 1635 – Jacques Schevele neemt een lening op bij de Onze Lieve Vrouwekerk - SAP 398 - Folio 66 verso

Compareerde in persooone d'heer **Jacques Schevele** jeghenwoordich burghmeester vanden weth deser stede -

kennende wel ende deuchdelick ghecedeert ende ghetransporteert t'hebben –

soo hy cedeert ende transporteert by desen –

an ende ten proffyte van onse lieve vrouwe kercke binnen deser stede

ende ter acceptatie van dheer **Pieter vanden Peerreboome** inde qualiteyt Is kerckmeester der voornoemde kercke -

een erfvelick losrente van zeven ponden grooten sjaers - den penningh xvj –
met een jaer crois - vallende den 20ste deser maendt –
voor de somme van een hondert neghentien ponden grooten vlaemsch -
byden cedent tzyne contentemente ontfaen - de voornoemde rente verkennende ende
ghehypothequerende opde goedynghen van Jan Wyts volgens de briefven van constitutie
dies breeder ghewaeghende in daeten twintichsten ougst 1632 –
onderteeckent opden ploy J. de Rycke -
ten desen ghesien ende ghetransfixeert –
maekende hy eersten comparant hem dies onmachtich ende den voornoemde Peereboome
ende ander zyne naercommers inde voorschreven qualiteyt machtich omme dezelve rente
t'ontfanghen als haerlieden eyghen ende propre goet -
met belofte van garantie zoo van de deuchdelickheyt van de rente als de suffisanthede van de
hypotheque
daerinne verbonden alles naer costuyme deser stede in ghelycke gheuseert
aActum present Niclays Beke ende Pieter Kerne scepenen -
den xvij ougst 1635

21 augustus 1635 – Lening aan de markies de Limbouch - 50e - Bestuur -

Actum ter vergaderynghe van mijn heeren proost, weth, raeden ende notable deser stede van
Poperynghe den xxjste ougst 1635

Is goedt ghevonden gheraemt ende gheresolveert byde voornoemde heeren te zenden hunne
ghedeputeerde - morghen wesende den xxijde der lopende maendt –

omme te tracteren ende over een te commen med sijne excellentie **den marquis de
Limbouch** nopende het bedrach van de leenynghe an de selve ghedaen vutten naeme van
sijne majesteit van thien duusent guldenen ten alder beste ende ten meesten proffycyte vande
stede die doendelick is.

Ghedeputeert ten effect voorschreven den burchmeester vande weth med den pensionaris
actum eodem

Wikipedia

Willem Bette, markies van Lede, baron van [Péronne](#), heer van [Impe](#), [Hofstade](#),
Essegem, [Ekeren](#)-Muisbroek, [Hollebeke](#), [Angreau](#), [Autreppe](#), Croix, Gosette en Claireau,
stamde uit de voorname [Gentse familie Bette](#). Hij was de zoon van Jan Bette van Lede en
Johanna van Bergen, die op 26 maart 1598 in het huwelijk waren getreden. Het exacte
geboortejaar van Willem is niet bekend. Op 24 januari 1633 huwde hij Anna-Maria
van [Horne](#) (1600-1655), dochter van [Gerard van Horne](#) en [Honorine van Wittem](#). Het
echtpaar kreeg vijf kinderen. [Jean-François Bette](#) (1672-1725), derde markies van Lede en
eveneens militair in dienst van de Spaanse kroon (met de eretitel "[grande](#)"), was een
kleinzoon van Willem Bette en Anna-Maria van Horne.

Militaire loopbaan

Willem was hoogbaljuw van Gent en stond bekend als een groot veldheer. Hij was onder
meer luitenant-kolonel in dienst van de Spaanse koning, bevelhebber van de artillerietroepen
in het [hertogdom Luxemburg](#) en opper-bevelhebber van de Spaanse krijgsvloot. In 1632,
tijdens het [Beleg van Maastricht](#), was hij waarnemend [gouverneur van Maastricht](#) en moest
hij als commandant van de vesting deze overgeven aan [Frederik Hendrik van Oranje](#).
Desondanks eerde koning [Filips IV van Spanje](#) hem op 3 augustus 1633 met de titel [markies](#),

waarmee Lede een markiezaat werd. Een jaar later werd hij opgenomen in de Spaanse ridderorde van [Sint-Jacob van het Zwaard](#).^[1]

Van **1635 tot 1640** was hij gouverneur van het [hertogdom Limburg](#) en de [landen van Overmaas](#). In 1636 veroverde hij het [land van Valkenburg](#).^[1] Van 1640 tot 1646 was hij [stadhouder](#) van [Opper-Gelre](#). Later werd hij superintendant van de havens van [Vlaanderen](#). In 1646 was hij betrokken bij de verdediging van de stad [Duinkerke](#), die op dat moment werd belegerd door koning [Lodewijk XIV van Frankrijk](#). Daarbij gaf Willem Bette het bevel om de polder [De Moeren](#) onder water te zetten. Later werd Duinkerke weer door de Spanjaarden heroverd en in 1658 opnieuw door de Franse ingenomen. Bij deze [Slag bij Duinkerke](#) op 14 juni 1658 raakte de markies van Lede zwaar gewond. Enkele dagen later, op 23 juni, overleed hij aan zijn verwondingen.

Gezien zijn loopbaan hier beschreven – zullen we nog van hem horen in onze Poperingse geschiedenis.

23 augustus 1635 – Resoluties – SAP 469 – folio 34

Actum den 23ste ougst 1635 ten vergaederynghe van bailliu vutten name vande heere, weten, raeden ende notable der stede van Poperinghe
Upde propositie ende vraeghe ghedaen van weghe syne coninklicke majesteit door zynen directeur **den marquis de Limbourg - Braus ende Ailscroix** etc. ant college vande wet den xvde ougst laetstleden – conform de briefven van credentie – *geloofsbrieven* – in daten ... *niet ingevuld* –

ten somme van thien duuzent guldens eens by vorme van leenynghe,
ende dat omme 't gebruycken tot betaelynghe van de volck van oorloghe ghecommen vut
Duitschlandt ten secours ende hulpe van dese landen -
midtsghaders tot beter progres vande wapenen van zyne doorluchtighe hoogheydt –
Is goedt ghevonden, gheraemt ende gheresolveert
byde voornoemde bailliu ende drye collegien te furieren
by vorme van leenynghe voorseit
de somme van vier duusent vyfhondert guldens midts de belofte haer 't effectueren byde
voornoemde heer maquis
ghedaen vutter name van zyne majesteit als vooren van de zelve somme te rembouseren ende
restitueren med d'jste commoditeyt ende midts dat middleretydt t' crois ende interest vande
selve pennynghen betaelt werdt ter indemniteyte vande stede
welcke somme van vier duust vyfhondert guldens ghedesolveert is op te nemen –
rentewys den penninck xvj – daerinne hemlieden zullen verolgiieren neghen personen te
verkiezen deze cut elck college

folio 35

Depost ten selven stonde by ghemeene voise van elck college a part, syn ghecozen eerst vut
de wet – d'heer Francois Pierins, Jan Baert – Jacques Folcque
vutt raeden

D'heer Andries marsilles, Jan van Renynghe filius Charles – Pieter Babelaere

Vut notable

D'heer Jan Makeblyde, Jan vande Zande d'oude en Willem Scherrier

Alles met resolutie ende belofte van ande voroseide personen te verleenen van stadsweghe
behoorelicke ende pertinente rriefven informe naer costume.

5 – 6 september – Slag van Nördlingen

Op de 5de en 6de september 1635 vond de slag van Nördlingen plaats, waarbij Ferdinand van Oostenrijk – bijgenaamd Kardinaal-Infant – de slag won en hij hierna door Ruben vereeuwigd werd op doek.

Ferdinand van Oostenrijk te paard in de [slag bij Nördlingen \(1634/35\)](#), [Peter Paul Rubens](#), [Museo Nacional del Prado](#)

19 september 1635 - Recht van Sint-Bertin-

19 september 1635 – De raad van Mechelen houdt – tegen het magistraat van Poperinghe, de abdij van Sint-Bertin in zijn recht van uitzondering om geen soldaten te moeten logeren.
Tome II folio 151 verso

Opden 19de september - 1635 - SAP 250 - folio 36 verso - Register van de delicten

Janneken Jonck dochterken van Marie Mareschal verweereghe

contra den bailliu causa officij

de verweereghe gheexamineert zynde op secker poincten haer ten laste gheleydt midts tkyndt onderjarighlick is alleenelick ghecondemneert gheweest ghestelt te zyn an t'pelloryn den tydt van een beide -

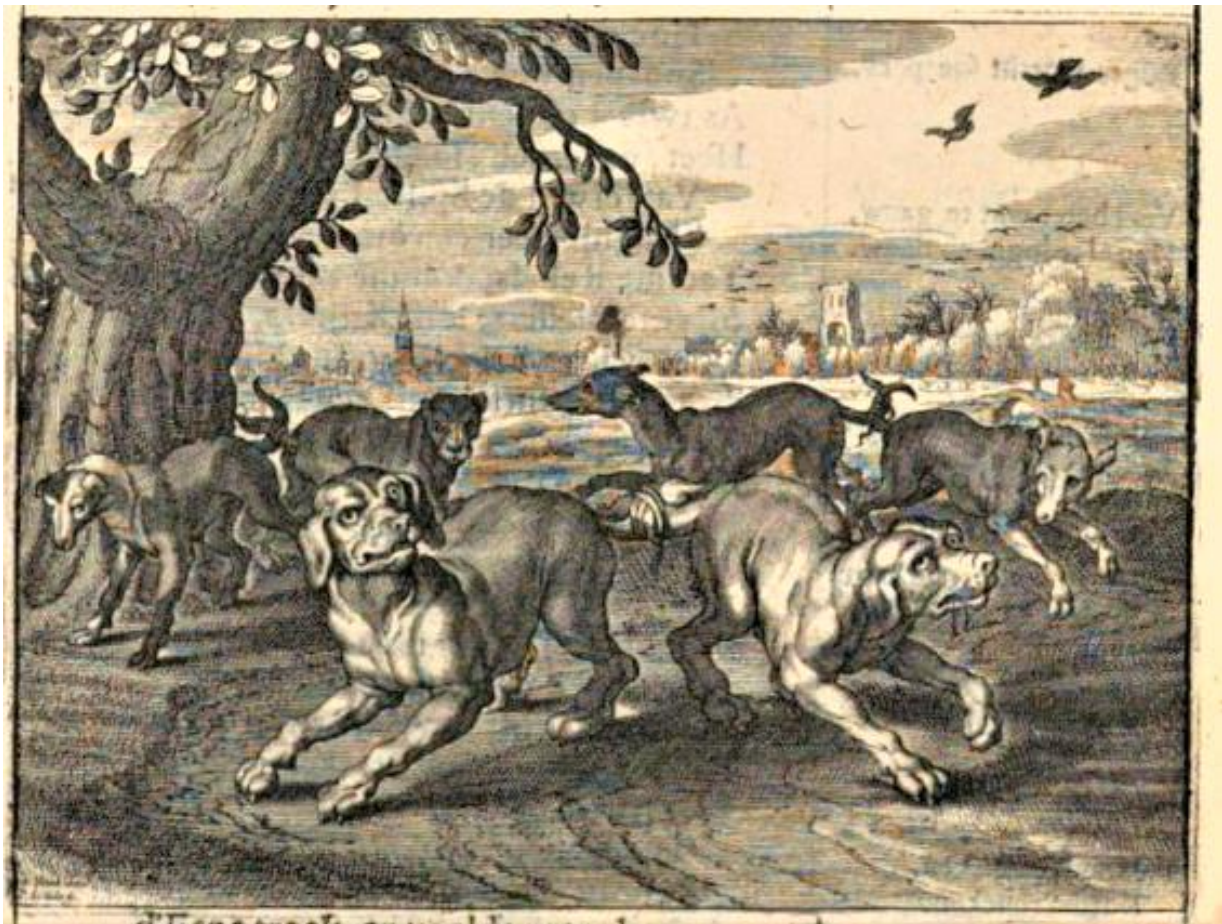
actum den xxx septembris 1635

19 september -1635- Register van de delicten -

Videa Jacques Mahieu verweereghe contra den bailliu deser stede causa officie hedient van tichten daerop de verweereghe gheexamineert is gheweest ende mids haer ontkenenisse -

is gheprocedeert gheweest ten laste van Pierken haer soonken twelcke ghecondemneert gheweest - ghegheesselt te zyne inde secrete camere

Den xxste september 1625 - ende Famyn haere dochter ghecondemneert te vallen op haere bloot knyen ende godt ende justitie verghevenisse te bidden ect. eodem

19 september 1635—Laurence Facon gebonden aan de pellorin - SAP 250 - folio 37 - -
Register van de delicten

Laurence wedewe Allaerd Facon verweereghe midsdien Marie Marechal

Contra den bailliu deser stede causa officij - heescher

Opden calaigne byden bailliu themlieden laste ghemaectt ten beede de verweereghen -

ghecondemneert gheleet te syne tusschen sheeren dienaeren **opden oude maerckt deser stede - ende ghebonden zyn an t'pellorin -**
aldaer te blyven vande twaelf uren totte eene
ende vorseide beede ghebannen drye jaeren buuten dese stede ende jurisdictie midsgaders
d'inclavementen van diere
actum den xxx septembris 1635

20 september 1635 – Jacobken Rogier veroordeelt - Register van de delicten -

Den 20 september 1635
Jacobken Rogier kindt van Mahieu Rogier oudt 12 jaren verweerder contra den bailliu deser
stede causa officij -heescher
Ghedient van poincten interrogatoire waerop den verweerder gheexamineert is gheweest
ende daernaer ghecondemneert godt ende justitie verghevenisse te bidden ten selve daeghe
20ste september 1635

29 delicten in het jaar 1635 - - Register van de delicten

23 september 1635 – Martin Cappeau dient vergiffenisse te bidden - Register van de delicten

Martin Cappeau verweerder contra den bailliu causa officij heescher
Ghedient de poincten ende tichten daerup de verweerder is gheexamineert gheweest
ende den heescher preuve ghedaen hebbende es
den verweerder ghecondemneert te compareren in opene ghebannen vierschaere ende aldaer
Godt ende justitie verghevenisse te bidden -
den xxij september 1635

25 september 1635 – Jan de Schepper verbannen uit Poperinghe - Register van de delicten

Jan de Schepper - verweerder contra den bailliu causa officij heescher
Ghedient van tichten den 25ste september daer op den verweerder ghexamineert is gheweest
daernaer opde xde april 1636 –
ghecondemneert gheweest ghestelt te zyne an t'pellorijn ende ghebannen vyf jaeren
vutter stede ende jurisdictie midsgades d'inclavementen van diere

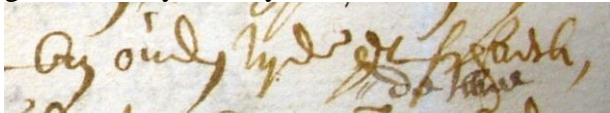
28 september 1635 – Jooris Queval borg voor Jaques Ramault - SAP 398 - Folio 69

Compareerde voor burghmeester ende schepenen der stede van Poperynghe **Jooris Queval** -
den welcke verclaersde hem te constitueren zeker ende borghe - zoo hy doet mids desen -
over **Jaques Ramault** -
omme by hem te ghenieten van t'effect vanden staet van procedueren - hem verleent by
apostille up requeste den ... niet ingevuld ...
deser maendt september by hooghe ende moghende heeren - myne heeren van den raede van
Vlaenderen -
tot laste van myn eerweerde heere den officiael ende promoteur des bisdoms van Ipre -
certifierende den voornoemde Queval voor de selve borchtchte te wesen goet ende suffisant
actum den xxvij ste septembris 1635
present Vanden Leeuwe vervanghende Cauwera, schepenen

1 Oktober 1635 – De Schaak in de Ieperstraat herbouwd - Halmen

Ten halmdaeghe den 1ste octobre 1635

Pieter De worm ende Jaeneken zijne huusvrauwe,
metsgaders **Robert DeRycke ende Barbre Bernaers** oock zijne huusvrauwe –
onterfden hemliiden ende erfden **Jacques Steven**, present ende accepterende in de helft van
drye deelen van viere van een erfve met alle materiaelen, overghebleven van eene herberghe,
ghenaemt by oude tyden

de Schaek

Nu betimmert met **drye huusen**, toebehoorende de twee kynderen van Adrien Duploucts ende
het ander de coopere

Aboutterende tsamen, van noorden d'Yperstraete

Van zuuden de schipbaert

Van westen **Guillaume Veryser** ende van oosten de weduwe ende aeldynghen van **Willem
de Rycke**

Belast de gheheele erfve in heerelicke renten, als van ouden tijden

Voorschreven met eene erfvelick losrfente van xxi schele parisis by jaere ten proffytte van
Pieter Caudron causa uxoris

Ende alle andere lasten, indiender eenighe breeder bevonden waere scoopers laste, zonder
myncken

Omme te godspenninc vi schele

Lijfcoop iij ponden parisis

Thoofcleed voor svercoopers huusvrowue vij pond parisis

Ende van principaelen coope de somme van hondert ponden parisisi

Welcke somme de vercoopers kende van cooper ontfaen thebbne

Passerende mits deen sannof abosolute quitantie

Actum ut supra

2 oktober 1635- Mathys Bert heeft schulden bij Jaspaer Reant - SAP 398 - Folio 69 verso

Mathys Bert compareerde in persoone -

kendt deuchdelick schuldich te zyne an **Jaspaer Reant** - present ende accepeterende

vier ponden een schelling vier grooten vlaemsch van coope ende leverynghe van een

koebeeste - deuchdelik ontfaen - te betaelen te baefmesse 1636 -

verbindende daerinne een huus ende xlvij roeden erfve staende ende ligghe inde
Haghebaerthouck -

aboutterende van oosten telst Frans Folcque - zuuden d'aeldynghen Philippe Caerboul - de
westzyde den zelven - ende van noorden d'yperstraete -

omme etc.

Present Pierins ende Baert schepenen -

den 2 octobris 1635

3 oktober 1635 – Pest in Duinkerke & de mesthopen - 50e - Bestuur – 1635 -

Alzoo men verstaet dat diverssche personen vande ommeligghende prochien ende namelick
de gone gheinfecteert med de contagieuse sieckte -

hemlieden vervoorderen alhier in stede te commen ende med d'insetenen handelen allesins ten grooten intreste vande ghemeene ende niet sonder merckelick perickel van contangie ende smette.

Soo ist dat burchmeesters ende schepenen deser stede, verboden ende interdiceren hebben - soo zy verbieden ende interdiceren by desen -

an alle dierghelicke gheinfecteerde persoonen hen

te vervoorderen alhie te commen ende med d'insetene deser stede te handelen opde peynen daertoe staende ende voortst dat

hen inzetene deser stede ende jurisdictie voorseid med voornoemde personen te handelen up de boete ende penen by den voorgaende statuut daerop ghestatueert ende ghepubliceert.

Voorts wordt oock van wegghen myn voornoemde heeren gheordonneert an een yeghelic hebbende eenighe meschopen op sheeren straete, de selve te wercken

onthier ende sondaeghe eerstcommende opde boete van iij pond paris is van elcken meschop ten laste vande gone die in faute sal ghebleven zyn

tselve te doen

publicatie iij oktober 1635

14 oktober 1635 - Een straatje en de pacht van accijnzen - folio 8 - Subalterne wetten - SAP436

D'heer **Willem Floor** heeft anghenomen in pachte jehens t'college vande weth deser stede van Poperynghe

een party vander erfve der selver stede wesende een straetjen lopende van de Casselstraete totter beke naer de Werf straete

tusschen d'ervve vande voornoemde pachtere ter eender zyde ende van noorden d'ervve van François van Beveren voor den tydt van achttien jaeren gheduerende ende achtereenvolghende - mids betaelende ten proffycy vande stede zessendertich schellinghen parisis sjaers - wanof teerste jaer vllen ende verschynen sal te baefmesse xvjc vyf en dertich ende alzoo voorts van jaere te jaere tot den expireren van de voorseide achtien jaeren - aldus ghedaen in camere den xiiijde octobris 1635

Nota

Den pacht vande wynen is hoogst inneghestelt voor den tydt van een jaer van jste 9bre 1634 tot ende metten laetsten octobris 1635 by Charles Leurin op een duust tweehondert lix pond iiij schele - jm ijc lix pond iiij schele

Verhooght by Hubrecht de Lanoy med xij pennynghen op t'proffycy vande vj de pennyngh by Baptist vander Kynderen op proffycy van de iijde penninck metd twee pennynghen - deszelve Lannoy med vj penninghen ende op 't proffycy vande helft - by lannoy med ses pennynghen vande Kynderen med twee penninghen - Lannoy med vj pennynghen - vande Kynderen med iij penninghen - Lannoy med twaelf pennynghen ende lzoop hem ghebleven hieraf ghecort de hoogh ende instel penninghen - blyf zuuver - jm iijc xxiiij pond xiiij schele

Den pacht van de bieren en is by niemant inneghestelt ende midsdien ghebleven opde stede volghende de notities hievooren breeder ghedediceert - dus memorie

Den pacht vane ghebranden wyn is hoogst inghestelt voor ghelicke termyn van een jaer by Hubrecht de Lannoy op iijc xxxix pond grooten

Verhooght by meester Michiel Bervoudt med vier penninghen op't proffycy vande helft - Hubrecht de Lannoy iij pennynghen - Jacques Steven ses pennynghen ende alzoo op hem ghebleven - hieraf ghecort instel ende hooghpennynghen blyft voor de stede - iijc xliij pond prisis

De pacht vande calchie is hoogst inghestelt by Simoen Lugnel op jc iijc xxix pond parisis Verhooght by Lannoy med drye pennynghen noch med drye penninghen by den selven Lannoy - by Simoen Lugnel med eenen penning ende op hem ghebleven afghecort instel en hooghpennynghen blyft zuuver voor de stede - ijc iij pond parisis

Den pacht vande assyn is hoogst inghestelt by Baptist vander Kynderen op xlv pond parisis Verhooght by Hubrecht de lannoy med twee penninghen - Clais Jacobsone med ij pennynghen - by Lannoy ghelycke tywee penninghen ende Jaeques Steven ooc twee penninghen ende op hem ghebleven - afghecort instel ende hooghinghen - blyft hier lxj pond parisis

Pacht van t'seyser - meykens) claerette staet op Jan Baert voor de somme van vij pond parisis Verhooght by Jaeques Steven med een penning ende by Clais Jacobsone med een penning ende alzoo op he mghebleven - afghecort instel ende hooghinghen - blyft hier xj pond parisis

18 - 21 oktober 1635 - Vernieuwing van de wet - SAP 436 - Folio 9 - Subalterne wetten

De weth der stede van Poperynghe vernieuwt by sire Jaecques Marsilles - religieus van Sint Bertins ende proost der selve stede opden 18de dach van octobre 1635

Burchmeester vander commune - d'Heer Andries Marsilles
Burchmeester vande weth - d'heer Jaecques Baert
schepenen
François Folcque - Jan Foclcque - meester Joos Cheys djonghe - Robert Proventier -
Jan vande Sande - Jacques Melis - Jan vander Goesteene - François Boelaert - Clais Jansssone
- Jaecques Rosiré
Thresorier - Maillaerd vande Goesteene d'jonghe

19 oktober

Raeden ghecooren by de voornoemde burchmeesters ende schepenen opden 19de daernaer
vande selve maent ende jaer

Maillaerd vande Goesteene d'jonghe , thresorier - Pieter Vanden Peerboome - meester Jan
vander Fosse - Guislein Diedeman - Willem Pierins - Jaecques Proventier - Nicolais Beke -
Jan Rouveroy - Jan Baert - Pieter Babelaere - Jaecques Folcque - Augustyn Jacobssone -

Notable ghecooren ten selve daeghe

Andries Marsiles - Jan Makeblyde - Jaecques Schevele - Maillaerd vande Goesteene d'oude -
Francois Pierins - Charles Leurin - Jan van Renynghe filius Caerles - Peiter Keerne - Rodolph
vander Leeuwe - Michiel vande Sande - Jacob de Berch

folio 10

Jacob Wanten - Jaecques Diedeman - Jacob Bollaert - Christien Beuten - Robert vande
Goosteene - meeser Michiel Hernoudt - Jan de Roode - Ayugustyn Van Damme - Chistaien
Floor - Clais Vermercke - Clais Tlam de jonghe - Jacob vande Sande d'jonghe
controlleur - De heer meester Jan vander Fosse

Quartier vande gerechte

1 - Jaecques Baert, burchmeester van de wet - Robert roventier - Clais Jacobssone
2 - Jan Folcque - Jacob Melis - Jan vande Goesteene
3 - Francois Folcque, voorscheen - Jan vande Sande - François Bollaerts
4 - Andries Marsilles bughmeeser vande comune - meester Joos Cheys d'jonghe - Jaecques
Rosiré

D'heer Jacques Baert , contrerolleur vanden voorgaende jaere is byde wetten voor sallaris
toegheleghet de somme van vierentwintich ponden parisis -
Actum den xxj octoberis 1635

24 oktober 1635 - Verpachting van de accijnzen - SAP 436 - Subalterne wetten – Folio 11

Verpachtynghe ghedaen by burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe vant
assysen ordinaire ende extra-ordinaire der selve stede by octroye competernde opde wynen
ende bieren - groot ende cleene –
inneghegaen ende ghevent inde heerberghen tappers ende tappighen huusen -
zoo binnen als buuten tport - midtsgaders ghesleten inde brudloffeen t'zy datmen aldaer
ghifte ontfanght ofte niet -
ooc mede byde princelicke gulden ende camers van rhetorycken ende alle collegien subalterne
als vande loy - warrandeerdere vande biere ende broode - brandtmeesters ende andere
collegien -
ghereserveert alleene t'college vande weth –
midtsgaders d'heerberghen van t'Reepken end Coppenolle –

de bieren voor den tydt van een half jaer ende alle d'andere stede pachten voor den tydt van een jaer innegaende jste 9bris 1635 ende eyndende ultima octobris 1636 - wanof d'jste ende ijde keersse ghebrandt waeren woensdaghe ten x uren voor noene inde schepencamere den 24ste 8bris 1635

De pacht vande wynen is hoogst inghestelt by Clais Jacobssoone vutter naeme vande stede op - xjc lxxij pond xij schele - niet verhooght ende alzoo ghebleven
Daernaer is ten selven daeghe den voornoemde pacht van de wynen anghesleghen by Jan Baptist vanden Kynderen voor de somme van elf hondert pond parisis boven d'oncosten hiervooren gheroert - waervooren hem borghe ende principal gheconstitueert heeft d'heer Robert Proventier ende is op zyn versouck by de wet in de voornoemde bochticht ghevoucht den 23ste octobre 1635 - xjc pond parisis

Den pacht opde bieren en is by niemandt anghesleghen - hier memorie
Den pacht vanden ghebrande wyn is hoogst inghestelt by meester Joos Cheys uttername vande stede op iiijc xx pond parisis ende alzoo niet verpacht - memorie
depost verhooght by Jaques Levin med drye ponden parisis op t'proft vande helft ende op hem ghebleven voor de somme van wannof ghetrocken de hooghpennynghen blyft zuuver stadtspeoffycte - iiijc xxj pond parisis x schele folio 12

Den pacht vande calcyde is hoogst inghestelty by Simoen Cliquet up - ijc lx pond parisis - verhooght by Adriaen Sanssen med drye ponden parisis by Simoen Cliquet med neghen ponden parisis - Sanssen xv pond parisis - eindeinghe byden voorneomde Clyquet med ses ponden parisis
ende up hem ghebleven wanof ghetrocken instel ende hooghpennynghen - blyft zuuver tstadts proffyte de somme van - 275 - 0 - 0 pond parisis

De pacht vande asyn is hoogst inghestelt by Jaques Steven op xl pond parisis verhooght byde voornomde Steven med twaelf pnden parisis ende op hem ghebleven wanof ghetrocken de hooghpennynghen blyft zuver t'stadts proffytte - 46 pond parisis

Den pacht van seyser - meyken ende clarette hoogst inghestelt by Clais Jacobssone op iij pond parisis ende aldaer ghebleven

27 oktober 1635 – Vrijdom van personele logement - 50e - Bestuur -
--

Actum ter vergaderynghe van mijn heeren proost, balliu weth, raeden ende notable opden xxvij october 1635
Is goedt ghevonden, gheraemt ende gheresolveert dat omme te ghenieten ten toecommende wyntersaysoene vrydom van personel logement van soldaeten, in ghevolghe van het vertoogh van syn exellentie den marquis de Lisbourg ghisteren vutter naeme van syn conincklicke hoogheydt an t'college deser stede ghedaen, te presenteren ende maendelickx contribuieren twaelfhonderdt guldenen
ende danof acte te depesscheren
in forma ende gheven in handen vande voorseide heer marcquis, omme die inne t dienen an sijn voornoemde conynck ofte elders daert behoort

ende in ghevalle van non acceptatie om dese onse maendelicke contributie ende personel logement sal de selve commen te cesserem.

28 oktober 1635 – Jan van Bleus heeft gedronken in Vlissinghe - SAP 251 - Register van de boeten - folio 152

Jan van Bleus, verweerder
jehens Philipp Faufacque nde Eloy Petytbergne als dienaers van de heere heescher omme de boete van zes pont parisic ter cause den verweerder ghedroncken heeft inde herberghe van Vlessingynen op den 28ste 8bre 1635 wesende Heiligh dach binnen de hooghmisse
- met costen

1 november 1635 - Pacht van accijnzen - vermaakt met de weerden - SA436 - Folio 12verso

d'onderschreven weerden ende weerdinnen hebben gheacordeert ende vermaeckt med t'college vande weth over het recht der stede competerende by octroye upde bieren by hemlieden te venten ende debiteren den tydt van een half jaer beghinnende jse 9bris 1635 ende eyndende laetste april 1636 –
up conditie dat y nietjegenstende hemlieden vermaeck ende accoord ghehouden werden voor het indien van eenighe bieren thaelen behoorlick billiet vande thresorier deser stede midsgaders punctuelick observeren t'statuuut op de innynghen vande selve accynsen ghemaeckt - alles opde boete daerup staende ende voorder te stellen goeden ende reseanten zeker ende boorghe
ter contentemente vande voorseide tresorier up ghelicke saeken

Op de 3de november 1635 accordeert Pieter Rooms - Pieter Masseau - Jacques van Cayseele, weerd in Sint Sebastiaenshof- folio 13

Janneken weduwe van Frans Kytte - François de Quidt, weerd in Dunkercke - François van Damme; weerd in 't doorneken - Gheleyn Baqueroo, weerd in Spaingaedtdaele - Passchier Henten, weerd in de heerberghe voorgheteekent med de valcke ande Papestraete -

Jan de Langhe, weerd in eht Sint Joorishof - Pieter Baillui, weerd int heererhe vorogheteekent med den Treurniet

Jan Baptist van Kynderen - weerd in de hostellerye van Sint Jooris - de weduwe Jan Bourry - Jan de Hondhauwere , weerd inden Pellicaen - Gheleyn van Damme , weerd in Vlissinghe - Jaspas Pyl, weerd in Dambd up de Yperstraete - Victor de Bey –

6 november 1635 – Een lening van de religieuzen van het gasthuis - SAP 398 - Folio 71

Comparerende **Pieter van Noeuville ende Christyne Nuwelaers** zyne huusvrawue kennende wel ende deuchdelick vercocht thebben - an ende ten proffyte vanden convente **vande religieuzen vande gasthuuse** deser stede ende accepterende vande eerweerde moeder suster

Marie Bervoet moeder van het zelve gasthuus - present end accepterende - een erfvelicke losrente van drye ponden grooten vlaemsch t'sjaers - den pennyngh xvj - voor ende midts de somme van acht en veertich ponden grooten vlaemsch byde vercoopers thaerlieden contentemente ontfaen -

inneghaende hedent den zesten 9bris 16c vyf en dertich ende expirerende ten ghelycke daeghe in t'jaer daernaer ende soo voorts etc -
verbyndende tot versekerheydt van de croisen ende capitael van de voorseide rente drie ghemeten twee lynnē twee roeden zaylandt inden Peselhouck deser jurisidictie - van noorden ende oosten Anseel Creus - modo d'aeldynghen van zuuden den heere ende van westen ...*niet ingevuld*.
omme by ghebreke van betaelinghe de jaerelicksche croisen metgshaders het capitael daeranne te verhaelen - ist noodt
volghens de costuyme deser stede in ghelcyke gheuseert
Aldus ghepasseert present dheers Frans Folcque - Proventier - Melis vervanghende Frans Bollaert ende Niclays Jacobsoone - schepenen
desen vjden 9bris 1635

10 november 1635 – Een zak hop gesequestreerd - SAP 398 - Folio 71 verso

Jan Folcque heeft hem borghe verkent voor Christoffel Mahieu over de lichtynghe van seker zack hoppe by den bailliu van alhier ghesaisiert ende ghesequestreert
Actum present t'college vande weth
den thiensten novembris xvjc xxxv tich

12 november 1635 - De schulden van Jan de Segher - SAP 398 - Folio 74

Alsoo Jan de Segher schuldigh is an Dieryck de Deckere filius Jans -
de somme van drieenveertich ponden grooten vlaemsch -
ghesproten van twee jaren landspacht - 't laste ghevallen te Baefmisse xvjc vijf en dertich -
zoo ist dat Boudwyn de Zeghere - zynen zoone - woonende te Mannekeszveere ende Jacob Lucas
anghenomen hebben over den voornoemde Jan de Seghere als zyne borghen ende principalen
-
over ende onder de clause van elck voor ander ende een voor al - sonder divisie ofte excussie -
deselve somme van xliij pond grooten an de voornoemde De Deckere te betaelen te Poperynghe paesscheeste eerstcommende xvjc zessendertich -
opde verbeurte van vier ponden grooten vlaemsch in proffytte vanden ghemeenē armen der voornoemde stede vvan Poperynghe -
in welke betaelynghe ende verbeurte zyn de voornoemde Boudewyn de Zeghere ende Jacob Lucas met heurlieden danck ende consent
ghecondemneert ende is dese met ghelycke consent theurlieden laste ghewesen executoir -
present Proventier vervanghende Bollaert schepene
desen xijde novembris 1635

19 november 1635 - SAP 398 - Folio 73

Christiaen de Wulf met zyn vrouw Clayseken Sberghs nemen een lening op bij de kapelaan van de onze lieve vrouwekerk - Clement defebvre -

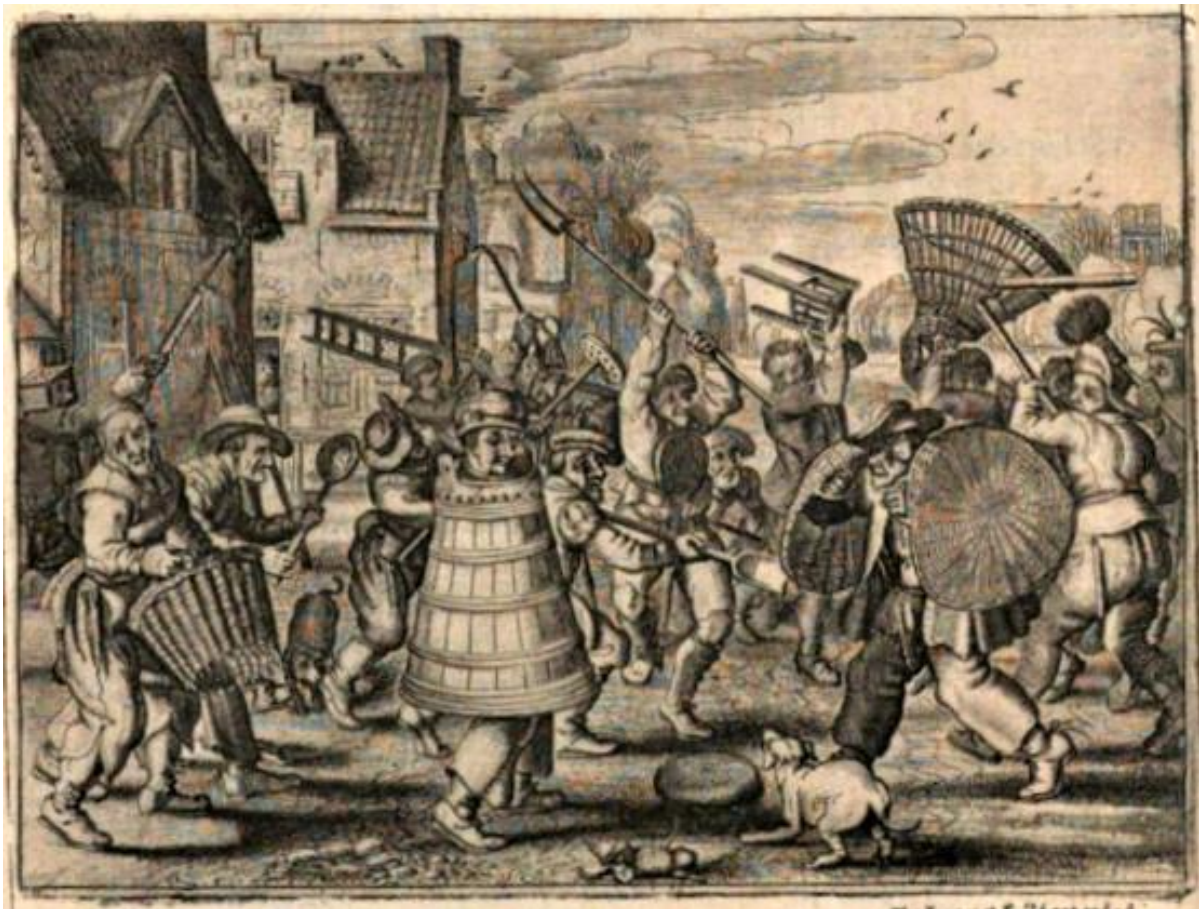
20 november 1635 - SAP 398 - Folio 73

Hubrecht Delannoy en zyn vrouw Petronelle nemen een lening op bij Jan vande Goosteene de zoon van Maillaert -

ze stelen als borg 3 huizen - staende contigue - in de Papestraete

20 november 1635 - SAP 398 - Folio 73 verso

Maillaert vande Ameele en Claysyneken zyn huysvrauwe - nemen een lening op bij Chrsitiaen Beuten - verbindende daerinne een vervallen hofstedeken gheenaempt **Moeyeeckken** - groot onderghers ende zaylandt neghen ghemeten ende iiijxx x roeden - ligghende inden oosthoek van Poperinghe - van westen de Roobaertbeke - van noorden meesterr jan vander Fosse - heer Andries Fobert ende jan vande Sande - van oosten den zelve Fosse ende Andries - van zuuden den voornoemde Fosse - Nicolays Cambray –

10 december 1635 – Lening aan de stad en een ommestelling - 50e - Bestuur -

Actum ter vergaedrynghe van de amtpman in d'absentie vande heer proost ende bailliu, wetten, raeden ende notable den xde december 1635

Is goedt ghevonden, geraemt ende gheresolveert byden voornoemde heeren, d'opghenomen pennynghen op de name ende credit van d'heeren Francois Pirseins, Jan Baert ende Jacques Folcque, schepenen, Francois Marschilles, Jan Van Reninghe filius Chaerles ende Pieter Babelaere, raeden, de heere Jan Makeblyde, Jan van Sande ende Willem Scherrier, notable te wysen den pennyng xvij,

volghende de voorgaende resolutie byde voorgaende drye collegien, daer op ghenomen ende ghesloten den ... *niet ingevuld* ...
t'employeren tot betaelynghe vande alder dringeste ende pregnante schulden deser stede ende sonderlinghe haere quote inde uttsendt vande beeden ende ayden van zijne majesteit die sij noch ten achteren is
volghende de briefven van de geestelicke ende vier leeden daerof synde te betaelen

Ende omme de toecomende lasten ende schulden te volstrynghen ende betaelen is voorts gheresolveert te doene ede taxeren eene gheheele ommestellynghe ten laste van de ghemeene deser stede ende jurisdictie op de portee ende voet van de voorgaende,
onthier ende drye maenden te doene by t'collegie vande weth

13 december 1635 - SAP 398 - Folio 73 verso

Mayken Verzuut jonghe dochter - neemt een lening op bij Jan vande Zande

15 december 1635 - Christyncken de verlaeten huusvrauwe van Lieven van Basselaere - SAP 398 - Folio 73 verso – renten

Compareerde in persooene **Christyncken** de verlaeten huusvrauwe van **Lieven van Basselaere** - verkennende schuldigh te wesen an **Nicolays Heyerman** - haeren vader - present ende accepterende –
de somme van hondert gulden van gheleenden ghelde –
by hem haer inde handt ghedaen tot coopen van eenighe stoffen ende waeren - die zy nu voort aen staet te verwercken omme alsoo deur haer voorseide werck inde absentie van haeren man met haere kynderen te leven -
beloovende d'jste comparante de voorschreven hondert gulden te betaelen ten gheliefte vande voornoemde haeren vader -
ende omme de voorschreven haeren vader danof wel ende ghetrauwelick te verzekeren ende bewaeren - zoo heeft zy verbonden ende verobligiert - zoo zy doet by desen –
haer persoon - goet - present ende toecommende ende daerby speciale –
één haer pluymen bedde metten oorpul - ende twee spansche dexsel - het een wit ende het ander groen - twee laeden - twee tafelkens - een schrapraeken - een eeren ketele - vier paer slaepelaeckens
Item alle de voorschreven stoffen ende waeren - metghaders tgonne danof ghemaectt wort om te vercopen
Item alle haer huuscatheil ende inhaven - gheene ghesondert nocte ghereserveert - omme by ghebreke van betaelynghe de voorschreven schiet daeranne te recouvreren naer costuyme in ghelycke gheuweert
Actum present Marsilles - burghmeester - vervanghende Joos Cheys - schepen - desen xvde decembris 1635

15 december 1635 – De Gervelgatmolen als verzekering - Renten SAP 398 – Folio 74

Jan Masseau ende Mayken filia Domyen Vermeulen, zijn huusvrouwe kennen by desen deuchedelick schuldich t zijne an **Jacob ende Cathelyne Bollaerts**, kynderen Jans, present ende accepterende de somme van achthien ponden grooten vlaems, procederende van gheleenden ghelde gyde zelve debiteuren haerlieden contentemente ontfaen, vaninden jaere 1628

Belovende de selve somme boven nooh oock zes ponden parisis te betaelen met ghereede ghelde te betaelen by drie egaele paymenten teerste te paesschen feeste 1636

Tijde te ghelicke feeste 1637

Tederde te Poperinghe maessche feeste 1638

Met conditie dat by faulte van betaelinghe van teerste ofte ijde payment, tgresetrende mede ghevallen wordt,

Boven dat d'atterminatie plaetse zal hebben ende omme de voornoemde crediteuren danof wel ende ghetrauwelick te bewaeren ende verzekeren, zoo hebben de vermelde debiteuren in haerleide nahnden verbonden ende ghepignoreert, - zoo zij doen bij desen – haerleiden persoon ende goedinghen – present ende toecomende – darbij speciael teinste deel van de ghervelgatmeulen metten wal ende alder toebehoorten ghebruuckt by Pieter Reus, metghaeders alle haerlieden meublen ende catheilen thaerlieden huise ende hove zijnde, ende die hiernaer bevonden worden thunne by ghebreke van betaelinghen de voroseyde somme daeranne te verhaelen by eericke comparitie executoir ten weclke fyne de voornoemde debiteuren hemlieden volontairelick hebben laeten condemeren inde betaelinghe van de voorseyde somme ende dese thaerlieden laste ghedaen wijsen executoir soo wij schepenen hemlieden condemneren bi dese letteren wijsen executoir bi jdesen waermede ghecasseert ene rectinct is de rente van twee ponden grooten sjaers die de acceptanten hadden ten laste van de voorseyde 1ste comparatnen by zeker obligatie in date xijijste 7de 1628

actum present Pieter Proventier ende Frans Bollaert, schepenen
den xvde december 1635

Lauwerens Waeterleet - oudt xxxvj jaeren ofte daertontrent - baeywercker van zyne style -
verclaerst op eed - dat hy sondaeghe laetstleden wesende den xvjde dagh deser maendt -
ontrent de neghen heuren en half naer noene - zittende byde viere met zyne huusvrauwe -
ghecommen es cloppen an zyn deure **Ghilein Useel - filius Mahieu** -
roupende zeere verbaest dat den deposant zyne deure zoude willen open doen -
mits dat hy Useel zeyde dat **Jan de Berch filius Jacob** hem hadde verwacht ontrent thuis van
Augustyn van Damme ende aldaer hem willende agresseren met zyn mes -
zulcx dat hy de vlucht hadde moeten nemen sdeposants huuse -
zegghende laet my binnen commen -
twelcke den deposant ghedaen heeft ende eenighe tyt zynen huuse gheweest hebbende zeyde
dat hy niet en wiste hoe dat hy thuis zoude gaen -
mits dat de voorseide Useel vreesdedat den zelve Berch hem veronghelycken zoude -
waeruppe den deposant verandwoorde dat hy met hem zoude gaen - zoo hy ghedaen heeft -
zegghende hy deposant dat den zelve Berch hem Useel niet en zoude misdoen - als hy met
hem zoude wesen -
zulcx dat up tzegghenschap vande deposant den voorseide Useel naer huus ghegaen es
ende buuten commende ontrent thuis van Jan vande Sande es den voorseide Berch hem Useel
ende deposant anghecommen - wesende hy Berch vergeselschapt met Frans Niven -
zegghende hy Berch ande voorseide Useel -
zyt gy daer - ghy buggere - ghy moeder nu oock afhebben -
waerup den deposant verandwoorde - wat wilt ghy den knecht doen - laet hem gaen - gylieden
hebt alle tsaennen pays ghedroncken -
daerup hy Berch repliqueerde -zeyde ande deposant - wilt gy zyn stick verweeren - ghy was
oock mede en huuse van Jacob Bollaert - willende zegghen -
zoo den depsoant presumeert als hy Berch vande voorseide Useel ghequetst was - waerup den
deposant zeyde - dat jae -
te wetene al lacchende - dat hy zyn stick verweeren wilde ende mitsdien zonder voorder te
spreken - heeft de voronseode Berch laeten vallen vuyt zynen handen een groenen elsen stock
ende vuyt zyn sack ghetrocken zyn mes ende daermede ghegheven een steek in zyne slyncker
syde penetrerende ontrent een vierendeel lanck -
ende daermede niet tevreden wesende - heeft den voorseide berch ghezeyt ande deposant dat
hy therte in zyn handt zoude gheven - hem ghevende diversche steken met tvoorseide mes
ende onder andere een in zynen slynckeren arm tot oopene wonde ende loopende bloede -
zulcx door het geruchte sdeposants huusvrauwe ten huuse vuyt commende - den voorseide
Berch ghesyen heeft met zyn voornoemde mes in zyne handen - zegghende
Wel ghebeur wilt gy myn man vermoorden -
hem aenvlieghende ende aenvallende ende doende al debvoir omme hem te houden
ghedeurende welcken de voornoemde Berch ande voorside deposant ghegheven heeft eene
strke in zynen hals - oock tot oopene wonde ende loopende bloede -
zulcx dat doer de veheraentie vande steeke tcollier blat van de zelve zyn huusvrauwe
ghequetst ende bebloet es gheweest -
ende mits aldaer diversche personen ten naeghanckighe quaemen es den voorseide Berch
vertroken naer de Leenewaert ende den deposant naer huus gheleyt -
zegghende dat **Dieryck Salomé** ontrent hem was als hy de laetste steeke ontfanghen heeft -
welcke den deposant weet vuytte redenen voorschreven als dat tzelve alsoo gheschiet es
zonder verdere te wetene -

sluytende zyne depositie ter presentie van Jan van Sande vervanghende Roseré - schepenen
de xvij decembris 1635
by laste Lauwers Waeterleet

Ghilein Useel filius Mahieu - oudt xxiiij jaeren oft daerontrent - tuucht als vooren dat hy den xvjde decembris 1635 - wesende sondach ghequaert hebbende ten huuse van Lauwers Waeterleet tot naer den neghen heuren en half savont - hy depositant naer huus ghegaen es ende commende ontrent de vulle greppe neffens thuus van Augustyn van Damme - heeft aldaer gevonden **Jossynken Spetebroot** - welcke hadde gaen quarten ten huuse van de zelve Waeterleet - ende wat voor hem deure ghegaen was -
spekende tzelve Jossynken aen Jan de Berch filius Jacobs ende alsoo het gheregent hadde - zoo zeyde hy de posant aen tzelve Jossyncken -
Willen wy tsamen over sprynghen - over de zelve greppe ende elcanderen by de handt nemen - waerop den zelve Berch andwoordende -
zeyde compt over - wy zullen oock tsamen over sprynghen - wy zullen melckanderen handthaeven -
daerup den depositant replycqueerde -
wel wat wilt ghy daerby zegghen - wy hebben melkanderen meer gehandhaeft ende dierghelicke woorden in subsantie
ende mits hy depositant vreesde van eenighe questie en es over de zelve greppe niet ghegaen - nemaer ghekeert in huuse van de zelve Waeterleet -
vervolcht zynde vande zelve Berch - tot ontrent thuus vande zelve Waeterleet - ende zoude hy depositant de deure niet hebben connen winnen- ne hadde den zelve Berch ghehouden vergezelt van tzelve Joosynken -
meinende hy depositant van achteren naer huus te gaen nemaer alsoo hy ale tzelve vertelde aende voornoemde Waeterleet als dat hy depositant den zelve Berch alsoo ghevonden hadde - ende dat hy by hem vervolcht was -
soo eist dat den voorseide Waeterleet hem depositant naer huus es gaen convoyeren - zegghende hy Waeterleet - dat den selve Berch hem niet en zoude misdoen -
alsoo langhe als hy by Waeterleet was - mits zy saemen camaraeden waeren ende buuten commende ontrent thuus van Jan van Sande es hy Berch den depositant ende den voorseide Waeterleet aengenommen - zegghende - hy Berch - aende zelve depositant -
zyt gy daer - ghy buggere gy moeder nu oock af hebben -
waerop den voorseide Waeterleet verandwoorde -
wat wilt ghy den knecht doen - laet hem gaen - ghylieden hebt allen tsaemen pays ghedroncken daerup hy Berch repliqueerde - zeyde den voornoemde Waeterleet -
wilt gy zyn stuck verweeren ende mits hy Waeterleet zeere coeulkens zeyde - dat ja - zonder nochtans eenich quaet te peynsen -
heeft hy terstont eenen stock laeten vallen - dye hy in zyn handen hadde en zyn bloot mes vuyt ghetrocken - hem Waeterleet daarmede ghevende diversche steeken op zyn lichaem - zulx dat hy daerdeur ghequetst es gheweest tot oppene wonden ende loopende bloede - in diversche partyen ende zyden van zyn voorseide lichaem - twelcke gheschiedde ontrent den thien heuren savonts - zegghende dat daer alsdanne present waeren - Jenken dhuusvrauwe van de zelve Augustyn van Damme dye den depositant deure dede vertrecken - Christiaen Bouve filius Christiaen - Frans Niven ende andere welcke de depositant weet vuytte redenen voorschreven als dat tzelve inder voughen ende manieren gheschiet es ende dat hy aldaer present zynde tzelve alsoo ghehoort ende ghesien heeft sonder verder te wetene -
sluyt zyne depositie den xxiiij decembris 1635
by laste Ghelein Useel

Frans Niven - oudt xxvij jaeren ofte daerontrent - dienende in diversche brauweryen binnen deser stede - tuught al vooren - dat hy up den xvjde decembris 1635 laetstleden inden nacht gheweest es met Jan de Berch filius Jacobs opden Overdam dese stede ontrent de vuyle greppe - neffens thuus van Augustyn van Damme - alwaer ghecomen es Ghelein Useel filius Maheiu ende alsoo hy Useel hem Berch hoorde spreken es ter sotnt gelooopen ten huuse van Lauwers Waeterleet end den zelve Berch eenighe stappen achter loopende met eene stock - es ghehouden geweest by Joosynken Spetebroot end alsoo den voorseide Useel binnen was in den huuse vande voorseide Waterleet - heeft hy depositant neffens den voorseide Berch eenighen tyt blyckende clappen ende nietmin es den voorseide Waeterleet ende Useel hemlieiden jeghen ghecommen - zeggende hy Berch ande voorseide Waeterleet - ick en vraeghe u niet -- ghy waert daer oock - ghy weet wel hoe datter es -- ende mitsdien heeft den voorseide Berch zynen stock laeten vallen - dye hy in zyn handen hadde ende zyn bloot mes vuyt ghetrocken - zoo van ghelycken den voorseide Waeterleet den welcken den depositant aldanne vast nam ende hielt by zynen arm - ende hebben maelckanderen diversche steken ghegheven - zulk dat de voorseide Waeterleet daerdeure ghequetst es gheweest -- van dezelve Berch tot oopene wonde ende loopende bloede in drye partyen van zyn lichaem - te wetene in zynen arm - hals ende zyde - zonder dat nochtans den selve Berch vande zelve Waeterleet eenichsins ghequetst es gheweest -- twelck den depositoant weet overmits dat hy aldaert present zynde - tzelve alsoo ghehoort ende ghesyen heeft -- zeggende dat naer de gheschiedenisse van tzelve ghevecht en voornoemde Berch ghegaen is met Daniel Salomé naer de Leenewaert -- zynde hy depositant ghegaen ten huuse van Augustyn van Damme - omme stipen te haelen omme de zelve Waterleet te doen vermaecken van quetsuren by de welke hy oock den gheheele nacht gheweest es sluyttende mitsdien zyne depositie desen xxiiiijde january 1636

De kerfstok – SAP 50 F – Bestuur Spaanse restauratie opeisingen 1632 – 1673

48-15 ft.
Copie
Dit is t'gone datter staet op de kerfstock bij die hier onder vermeld sijn t'sedert ougst 1635
Willem Hoveerder x 6 gulden
Johan Baender x 6 gulden
Johan van Buren x 2 gulden
Gijft en by van Damme 3 gulden
Johan van Buren 4 gulden

Copie

Dit is t'gone datter staet **op de kerfstock** bij die hier onder vermeld sijn t'sedert ougst 1635
Willem Hoveerder – 6 gulden

Pieter Baerden – 6 gulden
 Parschier Verbure – 2 gulden
 Guislein Van Damme – 3 gulden
 Jacob Heesbilck – 4 gulden

Het pestjaar 1635 -

Het jaar 1635 was een echt pestjaar.

Uit de stadsrekening van dit jaar die Oscar Fiers onderzocht blijkt dit ten overvloede.

35 - Betaelt aen Anthuenis Peereau over de leveringhe van **twee mandcoetsen** tot behouwe van de aerne ghepestifereerde. – 5 pond parisis 16 schellingen

Dus er werden twee koetsen als manden gevlochten om de zieke pestlijders te kunnen verdragen.

36 – Over de leveringhe van zeker **waghensken** veroorboort tot uitvoeren van eenige zieken. – 3 pond parisis 10 schellingen

En blijkbaar diende men ook een wagentje te maken om deze zieken te vervoeren.

36 – Aen s' heeren dienaeren deser stede over verscheiden diensten extraordinaire vermaenende diversche **ghepestifereerde** ende eenighe vremde te vertrecken – 14 pond

De vremde pestlijders werden door de stadspolitie weggestuurd.

39 – Betaelt aen Jacques Vancayseele over 't gonne 't zynen huuse vertheirt by de gonne omme ghedreghen hebbende 't beeldt van **H. Rochus** tot drie stonden in generaele processie – 7 ponden parisis.

En men ging tot driemaal rond met het beeld van Sint Rochus, de patroonheilige tegen de pestziekte.

Aen Mathys Phocq van verscheidene diensten aen persoonen zijnde in contagieuse zieckte – 47 pond parisis

Aen de eerweerde moeder van 't gasthuis ter cause van verscheiden visitatien van ziecke van de contagieuse zieckte – 25 pond 4 schellingen en nog eens 55 pond 4 schellingen

Aen 's heeren dienaeren over haer lieden dienst ghedaen in 't verneemen waer de zieckte ontsteken was. – 14 pond

De politieagenten die men had aangesteld, dienden ook als informanten om zo snel als mogelijk te melden waar de ziekte de kop had opgestoken.

39 – Aan Jacques Couthel over 't maeken van graven van de gonne **in de hutten** ghestorfven van contagieuse zieckte – 9 pond

Van pestelijders werd er verwacht dat ze zelf een hut bouwden of lieten bouwen, waarin ze gingen liggen tot ze ofwel geneesden ofwel waar ze dood gingen, om alzo hun huizen en huisgenoten vrij van de ziekte e houden.

Aen Gabriel Janthugue van leverynghe van 50 gleischoven **aen de hutten verwrocht.** – 9 pond

Tot het maken van die hutten leverde Gabriel 'gleischoven' of bundels roggestro.

Aen Pieter Marre over den dienst by zyne huusvrauwe ghedaen aen schaemel ghepestifereerde – 36 pond

Aen Pieter Debruyne over de diensten by hem ghedaen ende zyne dochter aen schaemel leiden in **hutten** – 258 schellingen

Aen Simon Brasseurs en zijne huusvrouwe over ghelykendienst – 208 schellingen

Aen Pieter Lauwers over ghevoert t'hebben 15 voeren hout naer de hutten tot 't maeken van **twee nieuwe huusekens** – 9 pond

Voor 't zaeghen van ghespannen – 6 pond

Voor den timmerman – 25 pond

Voor den strooideceker – 10 pond

Voor glei voor zelfde huizekens – 10 pond

Voor hout voor zelfde huizekens – 22 pond

Van leveringhe van brood voor de ghepestifereerde – 224 schellingen

Gley voor 't verdecken van laetten – winckelwaere – boord – boter, melck, eyeren, rapen, appels, voor ghepestifereerde, - vettewarie – 3700 faghooten en 365 bondelen facheel (*fagoten en fasselen waren dus bundels hout om in de haard te branden*) alvooren ghederveerde den tyt van 47 weken – 138 pond – bier 48 schellingen en nog eens 15 pond

Betaelt aen de moeder ende religieuzen van **den gasthuuse** over verscheidene visiten by hemlieden ghedaen an diversche persoonen besmet zijnde gheweest van de contagieuse zieckte.

Aen Ghelein Vandamme over ghemaect te hebben drie kisten omme te begraven drie ghepestifereerde – 48 schellingen - idem 8 pitten – 6 pond

En de ziekte zette zich verder in 1636.

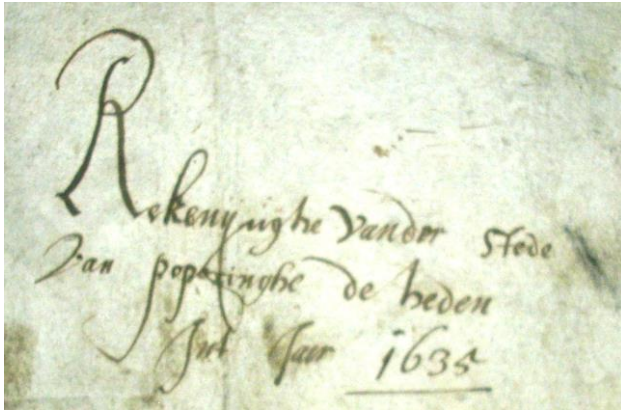
Ook de Franse troepen werden door de pest getroffen en dienden zich terug te trekken en een half jaar later trokken de Spanjaarden op door Frankrijk. Ze namen Corbie in en stoten met de cavalerie van Jan van Weert door tot Pontoise en Saint-Denys. Op het einde van 1636 veroverden de Fransen het verloren terrein en bedreigen Henegouwen.

De pest bleef ondertussen in Poperinge en men bouwde verder aan de pesthuisjes op de Pestebilck. 'Betaelt voor 't maecken van twee dubbele viersteden in de pesthuizen.'

En men riep de hulp in van de geestelijkheid. Men -

betaelde aen pastoor en cappelaen vande kercke van O. L. Vrouwe – 36 schellingen - over gecelebreert te hebben drie zielemissen, omme te beletten dat de gonne gheinfecteert in de hutten, niet en zouden voort gheagiteert worden van eenige gheesten.

En er kwam een algemene ordonnantie over de pest of zoals men ze toen noemde: de contagieuse sieckte.

Stadsrekening 1635 – Vaart -

Rekeninghe vander stede van Poperinghe de heden int jaer 1635

Wordt hier ghebrocht voor memorie dat mijn heerw heere prelaet van Ste Bertins, burghemeesters, schepenen, raeden en notabele deser stede besteet hebben de schipvaart derzelve te maeken navigable,

zoo wel in de zomer als in de wynter

't welcke anghenomen is by **Pieter Fobert ende Andries Masselis, filius Jans,**

alles inghevolghe van de conditiën voorwaerden bespreken ende restrictien behelst by de schriftelicke accorde onderlynghe ghemaect ende ter greffie gheregistreert, in date **30 oogst 1631**

voor eenen termyn van 30 jaer achter een volghende hanghende

welcken tydt de voornoemde aennemers hebben en profytteren den jaerlicschen pacht van 't **opperste overdragh** met 6 ghemeten landts ghebrueckt by **Frans Wydoot d'oude.**

Item den pacht vandenhuuse, overdragh ende omtrent 6 ghemeten lants te **Vestgens** in Westvleteren, in eeuwighe sheyns ghehouden van den abt van Duinen (midts by hemlieden betaelende de lasten ende heeschen daermede ghaende,

mitsghaeders den pachte van 't overdragh te **Coppernolle** met de landen, huusen, houvers, baeten ende lasten dependerende van respectieve overdrachte.

Soo dat danoff ghedeurende den voornoemde tydt niet en werdt ontfaen, dus – memorie

Garronde

De stede heeft twee ghemeten ofte daer ontrent elstlant ter garronde inde prochie van Berthem ontbloot te maerte 1632 by Jan Edelynck dies de taillie groidt te proffyte vande stede dus memorie

Jan Edelynck is schuldich over een jaer pacht van een ghemet ofte daer ontrent mersch ter garronde in boesschepe tvj de jaer van vij ghevallen baefmesse 1635 – xvij pond

Nopende twalf ghemeten lx roeden lants toebehoorende de heere van ognies ten nedersen overdraghe eertyden byde stede in cheynse ghehouden de zelve syn by zynen ontfangh an andere verpacht up conditie dat de selve wederomme ande stede soude verpacht worden als men die van doen sal hebben – dus memorie

Angaende de pacht vande stedeassysen van de bieren sen ten desen jaer niet connen verpacht worden nietjegenstaende diversche publicatien ten dien fine ghedaen vermets dat trecht vande zelve bieren de stede competeert – is ghecolecteert gheweest byden doender desen ende hebben de naervolghende werden ende tappers rakende de selte van biere

thaerlieden huysse ghedaen gheaccordert ende vermaeckt met burghmesters ende schepenen deser stede zoo ier naer volght ende met ghebrocht voor ontfangst

Pieter Rooms, wert inden Inghel over een half jaer stede accysen upde bieren tsynder herberge ghesleten gheexperert den laesten apryl 1635 – jx xiiij pond parisis

Frans Dequiet wert in Dunkercke heeft insghelyckx vermaeckt over een half jaer stederecht van de bieren tsynder heberghe ghesleten vervallen den laesten apriël 1635 voor de somme van iiijxx xv pond parisis

François van Damme wert ten Dornicke ter ghelycke cause – jc viij pond

Jaques van Cayseele ter cause als vooren voor de somme van iiijxx iij pond

Pierre Balliu over ghelyck vermaeckt van een half jaer ghevalen den lasen apryel 1635 – lxxij pond

Passchier Gieten te ghelycke cause – jc viij pond

Lambrecht Delanoy weert inde hoeren over ghelyck vermaeckt – jx iiijxx vj pond

Saforis Huet ter ghelycke cause – liij pond

Pieter Masseau ter cause als vooren – lxxij pond

Andries van Damme wert te Spangheersdael in St. Crispin over tsleve – lxxvj pond

Jan Houtauwe, wert in Pillycan ter ghelycke cause – jc ij pond

Jaspert Pyck over tselve – lxxvj pond

Jan Baptist Vandekinderen ert inde herberghe ghenamt Sint Joris inghelyckx over een half jaer vermaeckt van trecht up de bieren vervallen laetst april 1635 – jc xxviij pond

Cristyne de wedewe van Jan pater vande kinderen inde Roeden Hert te ghelicke cause – iiijxx iij pond

Jacquemine de wedewe Jan Bourrye te spandaersdaele ter ghelycke cause – lxij pond

François Widoot ter ghelycke cause – lxxvj pond

Christyne de wedewe Jaques Vassauw ter ghelycke cause – ijc xl pond

De kinderen Gheleyn Verclytte ghelycke cause – iiijxx iij pond

Andries van Damme over vermaeckt van een half jaer stede assyse up de bieren tsynder herberghe ghesleten ten expereren sal den laesten october 1635 alhier voor ontfangh – xxxij pond

Gheleyn vandamme ter ghelycke cause – iiijxx iij pond parisis

Frans Vandamme ter ghelycke cause – jc xiiij pond

Ghelein Vandamme inde groete reke – lx pond

Pieter Rones om tselve – iiijxx v

Ghelyn Lacquere te ghelycke cause iiijxx xvj pond

François de Quiet ter ghelycke cause iiijxx pond

Jan de Langhe omme tselve xlviij pond

Pieter Masseau ghelyck vermaeckt van een alf jaer stederecht up debieren tsynder herberghe inde drie coninghen ghesleten expireer den laetsten october 1635 ende niet min hier over ontfaen lx pond

Jaqueminken de wedewe jan Bourry te ghelicke cause – lx pond

Charles leurin over Pieter Balliu wert inde Treurniet ter cause als vooren – lx pond

Frans Widoot tercause als vooren xxxvij pond

Jan Baptist van de kinder, wert in Sint Jooris te ghelycke cause jc iiijxx pond

Weduwe Frans Kels ter ghelycke cause xxxvj pond

Passchier Genten ter ghelycke cause lxxviij pond

Den Rekenaere heeft ontfaen van werd ende twers ende andre over trecht van de bieren by hunlieden ghesleten metgaed'erstgonne ghesleten in zeker festen bruloften ende andere vergaderynghen tvoorseide stederecht subert zynde boven tvermaeckt vande voorseidewerden over den tyt van een jaer te weten vande eersten october 1634 tot den lesten september 1635

voorghende de recficatien van de heer Guillaume Pierens ende Jacques Baert broutrecolleurs
tsamen de somme van vjc xxij pond xix schele

Iijde somme vm ix c lix pond xiiij schele